

Ganita mare

25^e jaargang nummer 1 - 2018

Uitgave van de Historische Kring Gente

Ganita mare

Inhoud 2018-1

- 2 Allerlei
- 3 Jaarprogramma 2018
- 4 Oorlogsgeweld tijdens de kerkdienst
- 5-12 Hommeles in Gendt tijdens de eeuw-wisseling
- 13 Dansles
- 14-17 Kwartierstaat schutterskoning Niels Sparnaaij
- 18 Het levensverhaal van de Waal, de lezing van F. van Hemmen
- 19-25 Brood op de plank, deel 1
- 26-27 Bespreking boek over deken Evert Huisman
- 28 Nieuw boek Herman Buurman en Overleden
- 29 Aanwinsten, foto huis V.d. Sande
- 30 Welkom nieuwe leden, Film Gendt 1949 en Open dag Museum Niemandslant/HKGente
- 31 Colofon

Foto voorpagina

Bakkersvrouw Rie van Driel-Rouw bij de broodsnijmachine (zie ook het artikel Brood op de plank).

In de vorige Ganita mare stond deze foto met de vraag welk gezelschap het was en wie er op staan. We kregen enkele suggesties. Riet Verhoeven (2e van linksboven) wist het precies. Het is een vrien-

dengroep die deelnam aan de Betuwse Fietstocht in 1953, die vertrok vanuit Nijmegen.

Staan v.l.n.r.: Arnold Braam, Riet Verhoeven (Hooijman), Chris Nijs, Bertus Hoogveld, Karel Nissen (later naar Australië geëmigreerd) Ruud Verhoeven, Leo Schennink en Arnold Spoeltman. Zittend v.l.n.r.: Willemien Roelofs (v.d. Geer), Riet Dinnissen (Scholten), Toos van Driel (van bakker Van Driel) en Gerda Nuy (uit Hulhuizen).

Wie is het

Onze voorzitter heeft over de twee foto's 'burgemeester Maas Geesteranus' een oud-collega geraadpleegd met de vraag of het dezelfde persoon is. Die collega leidt bij de marechaussee bij het team grenspolitiezaken de mensen op die o.a. foto's op paspoorten moeten beoordelen. Deze deskundige was juist bezig met een nieuwe groep en vond de vergelijking van onze twee foto's Maas Geesteranus een prachtige onderzoekcase. De hele groep en trouwens ook de deskundige vond na grondige bestudering dat de persoon op bovenstaande foto niet dezelfde is als op de andere foto van Maas Geesteranus, waarvan we zeker weten dat het hem is. Op bovenstaande foto staat dus niet onze oud-burgemeester. We weten nog niet wie wel.

Geen prijs Gelderse Roos

Helaas kwam het Comité Hulhuizen200 toch wat stemmen tekort om in de prijzen te vallen bij de Gelderse Roos ondanks een vliegende start. Niet getreurd, het comité heeft met zijn activiteiten Hulhuizen vorig jaar wel prima op de kaart gezet.

Verhuisd of anderszins

Vaak wordt niet of te laat doorgegeven dat een lid verhuisd of overleden is of een ander e-mailadres heeft. Wij willen u daarom vragen om dat tijdig te melden.

Jaarprogramma 2018

Op **woensdag 28 februari 2018** is er een lezing van Henk Klaassen, ditmaal in **de Leemhof om 20.00 uur**. Deze foto-avond gaat over de verdwenen winkeltjes en cafés in Gendt en zal weer een schat aan herinneringen oproepen. Meestal zijn de lezingen van Henk zo druk bezocht, dat we aanraden om vroeg te komen om nog een mooi plekje in de zaal te veroveren.

Zaterdag 10 maart 2018 van 12.00 uur tot 16.00 uur is er een **Open Dag in Villa Ganita** vanwege de viering van ons 35-jarig jubileum. Dit valt samen met de officiële opening van de nieuwe locatie van Museum Niemandslaan naast ons. Kom kijken wat wij samen allemaal te bieden hebben onder genot van een gratis kopje thee of koffie met wat lekkers.

Maandagavond 19 maart 2018 wordt er de film **Ien Gendt** vertoond, gemonteerd uit oude opnamen uit ons kringarchief. Het is een nieuwe (oude) film met heel veel aansprekende momenten uit het verleden, zoals schoolkinderen in 1960, Scouting, het schooljaar 1980 en 1982, het ontbijt tijdens Gendt 1200 in 1992, de opening van Villa Ganita, 30-jarig jubileum HKG, enz.. Er komen heel veel mensen in voor die er helaas nu niet meer zijn. De film wordt met de beamer op een groot scherm geprojecteerd. Waar: **de Spiegelzaal van Providentia om 20.00 uur**.

Tenslotte is er op **zaterdag 21 april 2018** een excursie naar het **Streekmuseum Baron van Brakell, Landgoed Den Eng, Provincialeweg 21 in Ommeren**. Het museum informeert de bezoekers over de geschiedenis van de Betuwe door middel van voorwerpen zoals bijvoorbeeld boerenwagens en besteedt veel aandacht aan het wonen en werken in deze streek, zoals het vroeger was.

Carpoolen kan vanaf Villa Ganita. Vertrek 13.00 uur. Degenen die rechtstreeks gaan, dienen aldaar

Mevr. Derksen-Milder had een sigarettenwinkeltje in de Dorpstraat.

Tijdens het 30-jarig jubileum van onze kring (te zien in de film Ien Gendt) zat Providentia vol.

om **14.00 uur** te zijn, want dan begint de rondleiding.

Lezing, film en rondleiding zijn gratis toegankelijk. Drankjes zijn daarbij voor eigen rekening (met uitzondering van onze Open Dag).

Ria Schouten-de Haan

Streekmuseum Baron van Brakell in Ommeren.

Oorlogsgeweld tijdens de kerkdienst

Gehoord van Henk Langen in Pannerden.

Het was september 1944 toen schipper Stephanus Hendrikus Langen, geboren op 13-07-1901 in Pannerden, met zijn schip de Willem Frederik in Nijmegen aangemeerd lag.

De aak Willem Frederik was eigendom van steenfabriek de Waalsteen in Gendt. Langen werkte toen veel voor de steenfabriek, want die had schepen en brandstof genoeg en zo kon Langen in de oorlog toch varen en de kost verdienen.

weggevaren in de richting van Gendt en hebben ze aangelegd bij de steenfabriek.

Ze konden toen schuilen in de kelder bij Roel Huisman. Ze waren daar samen met onder anderen de heer Van Groningen en de heer Terwindt, waar ze goede contacten mee hadden, en er waren nog wat mensen van de steenfabriek aanwezig.

Ze konden daar voorlopig schuilen tot de ergste dreiging voorbij was.

Daarna hebben ze zolang het mogelijk was toch nog gevaren, want er was een grote behoefte aan onder andere stenen.

De familie Langen was goed katholiek en had drie kinderen, Henk van veertien, Karel van dertien en en Willemien van zes. De familie bezocht dan ook geregeld op een zondag de kerkdienst in de kerk aan de Molenstraat in Nijmegen.

En zo gebeurde het dat de pastoor tijdens een dienst de gelovigen erop attent maakte dat hij de dienst moest beëindigen vanwege het ineens opkomende oorlogsgevaar en dat ze een veilige (schuil) plaats moesten gaan zoeken.

Toen ze buiten kwamen hing de hele lucht vol parachutisten en veel ronkende vliegtuigen vlogen boven Nijmegen.

De familie heeft toen de motor van het schip gestart en zo snel als maar mogelijk was zijn ze

Geregeld ging, als hij in Gendt lag, de schipper Stephanus dan bij Roel Huisman, die een ondergrondse wijnkelder had, met de heren Terwindt en Van Groningen een borreltje drinken.

Zoon Henk, die mij dit vertelde, was al vanaf de lagere school bij zijn vader aan boord. Nadat hij stopte met varen is hij met zijn zuster Willemien, met wie hij altijd samen heeft gevaren, in Pannerden gaan wonen, waar ze nu al bijna twintig jaar samen genieten van hun pensioen.

Peter Langen

Hommeles in Gendt rond de eeuwwisseling

Het jaar 1900 begon in ieder geval goed. De burgemeester van Gendt (Maas Geesteranus) had het politieapparaat intussen aardig op orde en had sinds kort de beschikking over een nieuw gemeentehuis. De vaste gemeenteveldwachter was Hendrik Westenend en de vaste rijksveldwachter was Geert Groen. Ze waren allebei al acht jaar in dienst en dus aardig ingewerkt en ook de burgemeester was al zeven jaar in het ambt, dus hij wist wat hij aan hen had. Westenend handhaafde vooral de orde in het centrum en Groen in het buitengebied, maar de grenzen waren niet zo strikt. Naargelang het uitkwam, moesten ze elkaar een handje helpen. Naast Westenend en Groen waren er nog enkele onbezoldigde veldwachters, een soort deputy-sheriffs. Ze kregen soms voor hun werk een extraatje uit de gemeentekas en hun benoeming schijnt vooral een erebaantje te zijn geweest, want ze hadden een gewone baan eraanst. Ze moesten van onbesproken gedrag zijn en mochten bekeuringen uitdelen. Zo we uit verslagen lezen, was het dus een positie met enige macht en status, waarop zij zich helaas nogal eens beroemden.

Het nieuwe raadhuis aan Markt 20 had beneden twee arrestantenlokalen en de huizen van veldwachter Westenend en de gemeentebode Van Vosselen zaten — hoe handig — eraan vast.

en uit Pannerden, had al in een heftig ingezonden stuk in de Betuwe te kennen gegeven dat er geen gelijke regels voor iedere inschrijver hadden gegolden (De Betuwe, 8 juli 1899). Want de toekenning moest in twee etappes plaatsvinden, omdat er de eerste keer voor een tekening van Matthijssen gekozen was, hoewel die zich niet aan de voorwaarden (twee tekeningen en kostenraming) had

Maandag-voormiddag had alhier op zeer plechtige wijze de eerste steenlegging plaats aan het Raadhuis door Burgemeester en Wethouders. Verscheidene personen, waaronder de Raadsleden, waren hierbij uitgenodigd. Onze Burgemeester, pastoor Huigens, en ds. Van Oosterzee voerden hierbij het woord. Het was den aanwezigen aan te zien, dat zij zeer verheugd waren, dat ons Raadhuis reeds zoo ver gevorderd is, ja men kon op hunne gezichten lezen, dat zij met alle liefde 27 jaren achtereen een honderd gulden of vier meer hoofdelijken omslag zullen betalen, dan noodig was. Wij veronderstellen, dat deze gewichtige gebeurtenis met gulden letters in Gentsch geschiedboek zal worden opgeteekend, opdat het aan de vergetelheid blijve ontrukt.

De Betuwe, 2 september 1899

Dit toch wel sarcastische commentaar is waarschijnlijk van de hand van de Betuwse correspondent, tevens Gendts gemeenteraadslid Kobus van Eck, een tegenstander van deze nieuwbouw.

Hommeles over het raadhuis

Nu was de bouw van dit complex niet zonder slag of stoot verlopen. De laagste inschrijving van f 6.695,— was van de plaatselijke aannemer en caféhouder A. Matthijssen en hij mocht het dan ook van het college bouwen (De Betuwe, 23 juli 1899). Er leek sprake van vriendjespolitiek en een van de eerste inschrijvers, aannemer J.H. Verheij-

gehouden, Alle inzendingen overschreden toen trouwens ruimschoots het vastgestelde maximum van de bouw van f 7.000,—. Raadslid Kobus van Eck had meteen in die raadsvergadering ervoor gepleit om dan uit de andere inschrijvers te kiezen. (Hij vermoedde trouwens dat die tekening niet eens van de hand van Matthijssen was). Maar toch werden daarna zowel Matthijssen en andere aannemers in de gelegenheid gesteld om die tekening en bestek zodanig aan te passen dat zij het raadhuis onder de f 7.000,— konden bouwen. Zeer tegen de zin van Van Eck, die vond dat Matthijssen niet mocht meedingen, omdat hij zich niet aan de oorspronkelijke voorwaarden had gehouden. Uiteindelijk bleek Matthijssen toch opeens de goedkoopste — raar maar waar —. Alles in огenschouw nemende roept de gevolgde procedure inderdaad vraagtekens op.

Kobus (Jacobus Jan) van Eck

De persoon van Kobus van Eck vraagt nadere toelichting, omdat hij een aardig aandeel heeft gehad in alle perikelen die nog volgen. De landbouwer Kobus van Eck was wat we nu een 'kroegtijger' zouden noemen. Hij was in 1897 met bijna de helft van de stemmen (van de kiesgerechtigden, dus goeode mensen) in de gemeenteraad van Gendt gekomen. Hij behoorde tot een rijke familie – zijn vader was een grote boer en werkgever in Gendt – en hij was zeker bij de pinken en goed op de hoogte van de wet, maar ook een etter. Hij was een stevig gebruiker van sterke drank en had een kwade dronk over zich, waarop hij vaak ruzie zocht, mensen beledigde, in gevecht raakte en zelfs een keer iemand met een mes behoorlijk verwondde.

Hommeles in het raadhuis

Van Eck was heel hardleers en moest daarom na dronken buien regelmatig voor de rechtbank verschijnen. In oktober 1899 stond hij voor smaad terecht. Hij had namelijk de burgemeester in de herberg De Essenpas ervan beticht, dat die zelf vijf gulden in de zak had gestoken van het door de gemeentesecretaris (tevens ontvanger en brieven-gaarder) J.J.A. Corman verduisterde geld. Corman was ontslagen, nadat gebleken was dat er een bedrag van f 166,67 ontbrak. Daaronder was een bedrag van vijf gulden, ontvangen van een zekere Gaasbeek voor de kiezerslijst en door Westenend ter secretarie afgedragen, maar niet in de gemeenterekening verantwoord. Dat was volgens Van Eck bij de burgemeester beland. Waarom hij de burgemeester beschuldigde, werd niet duidelijk. Daar zal hun slechte relatie ten grondslag aan hebben gelegen en het feit dat Van Eck toen dronken was. Van Eck verdedigde zich dat hij alleen de bedoeling had gehad dat het geld weer in de gemeentekas zou komen. Maar dat hij die beschuldiging in de kroeg en niet in de gemeenteraad aangekaart had, werd hem zwaar aangerekend en hij werd daarvoor tot vijf dagen gevangenis veroordeeld.

Even tussendoor: gemeentesecretaris J. Corman was op 18 februari 1898 geschorst omdat er geld uit de gemeentekas ontbrak. Dat tekort was na enkele jaren pas ontdekt, omdat het bedragen waren die hem contant voor leges en belastingen waren overhandigd, maar niet waren afgedragen. Toch werd zijn salaris automatisch nog tot eind mei uitgekeerd. Als Corman al dat geld gestolen had, was zijn gezin er in ieder geval niet rijker van geworden, want het verkeerde in behoeftige omstandigheden. Via het armbestuur ontving het na zijn ontslag bonnen voor levensmiddelen, maar dat was volgens Corman niet genoeg en daarom

vroeg hij het gemeentebestuur om hem met f 2,— per week te ondersteunen. B&W waren daartoe eerst niet bereid, omdat zij vonden dat Corman en zijn gezin geen moeite deden om aan de kost te komen. Op voorspraak van Van Eck die zei dat de gemeente dat verplicht was volgens de Wet op de Armbesturen en vanwege de zieke oudste dochter besloot de gemeenteraad toch om Cormans gezin tot januari een wekelijkse ondersteuning te geven. Ooit in 1893 had Maas zich trouwens nog voor f 250,— borg gesteld bij de posterijen voor het beheer van Corman, maar die borg al na een jaar herroepen. Je vraagt je af of Maas toen al zijn vertrouwen in hem kwijt was. In ieder geval kreeg Corman voor zijn daad gevangenisstraf en vond een arts de ziekte van zijn dochter niet zodanig dat hem daarvoor uitstel verleend moest worden.

Hommeles bij de politie

Zoals gezegd leek het jaar 1900 voorspoedig te beginnen. De burgemeester was van diefstal vrijgesproken, maar de eerste scheurtjes in zijn positie waren door toedoen van Van Eck al gekomen. Van Eck was tevens correspondent van het weekblad De Betuwe en had zo een podium om daar wat in zijn ogen 'misstanden' in Gendt waren aan de kaak te stellen. Hij was belust op schandaaltjes en het afbreken van gezag en kwam in het roddelcircuit op de hoogte van zaken die de autoriteiten waarschijnlijk onder de pet wilden houden en maakte daar dankbaar gebruik van. Zo'n zaak was de ontvreemding van een pot met ingelegde paling uit de kelder van bierhuishouder

Albert Gerrits (januari 1900). Door de kaartclub van Hulhuizen was 16 kilo paling aangekocht en in twee potten ingelegd om de week vóór de vasten geconsumeerd te worden. De potten waren bij Gerrits opgeslagen en zouden daar ook genuttigd worden, maar opeens ontbrak de grootste pot. Gerrits en zijn vrouw verdachten de steenfabrikant Joh. Terwindt uit Utrecht met schipper Gradus van Moerkerk van deze diefstal. De gefortuneerde Terwindt stond bekend om zijn streken en samen hadden ze het regelmatig dronken echtpaar waarschijnlijk beet willen nemen. Er werd gezegd dat de pot paling door Terwindt, Van Moerkerk, H.M. Peters en Van der Donk in diens herberg op een avond kortjan was gemaakt. Gerrits was vooral gepikeerd omdat hij er niks van gehad had en hij er ook niet voor gecompenseerd was. Van Eck spoorde hem aan om er werk van te maken en schreef zelfs de brief, volgens de burgemeester omdat Van Eck Terwindt met een rechtszaak op kosten wilde jagen. Groen maakte proces-verbaal op en dat raakte kwijt. Groen weigerde om naderhand weer opnieuw verbaal op te maken, toen de kwestie in het blad *De Betuwe* opgerakeld werd. De burgemeester had nog naspeuringen gedaan, maar constateerde dat bekeuringen van vriendjes van de politiebeamten wel vaker vergeten werden. Rijksveldwachter Groen moet zich in een moeilijke positie hebben bevonden, omdat hij eigenlijk drie belangrijke personen met tegengestelde belangen ter wille moest zijn: de steenfabrikant Terwindt, gemeenteraadslid Van Eck en de burgemeester Maas Geesteranus. Het verdwijnen van de bekeuring moet hem een goede oplossing hebben geleken.

ONTSLAGEN BIJ DE POLITIE

Van Eck werd zelfs de eigenlijke oorzaak van twee van de drie ontslagen die volgden bij de politie.

J.F. Peters

Het eerste slachtoffer was de onbezoldigd rijksveldwachter J.F. Peters die in 1900 heel kort in dienst was. De voornaamste taak van Peters was om als jachtopziener toezicht te houden op het terrein van de steenfabriek van Terwindt en dat van herenboer Pauwen. Peters was net in functie toen hij al een zekere J.R. betrapte die op de steenoven van de firma Terwindt turf ontvreemde. Dit kwam in de krant. Volgens menigeen kreeg hij door zijn benoeming een (te) hoge dunk van zichzelf en maakte daarmee weinig vrienden. Toen hij pas jachtopziener was, bleek dat hij

niet vies was van sterke drank, maar na een reprimande van de burgemeester werd hij niet meer dronken gezien. In het café kreeg hij echter op een gegeven moment door Van Eck en kornuiten een borrel aangeboden en nadat hij die gedronken had, werd hij voor dronken uitgemaakt. Het moet een opzette geweest zijn. Westenend werd erbij geroepen en die weigerde (heel collegiaal) om hem te verbaliseren. Westenend stuurde hem naar huis. Maar dat was niet naar de zin van Van Eck en maatjes. Groen werd er door de cafébezoekers op af gestuurd en deze verbaliseerde Peters wel, hoewel die al bijna thuis was. Daardoor zag de burgemeester zich toch genoodzaakt Peters te ontslaan om zo een onderlinge vete tussen politiemannen te vermijden. Hij betreurde het dat er sprake was van tweedracht en wanverhouding.

Van 't Hullenaar

Iemand die ook maar ruim een jaar in politiedienst is geweest, was de steenfabrieksarbeider Joh.J. van 't Hullenaar. Het was bekend dat de cafés in Hulhuizen zich niet hielden aan de sluitingstijd van 22.00 uur omdat de politie voornamelijk in de kom van Gendt gestationeerd was. Verder werden er nogal vaak schapen door honden gedood. Om daar een eind aan te maken was Van 't Hullenaar in mei 1899 voorgedragen als buitengewoon onbezoldigd gemeenteveldwachter, standplaats Hulhuizen. Hij genoot de voorkeur omdat hij zich als steenfabrieksarbeider gunstig had gedragen bij het Kruisverbond en bovenal geen misbruik van sterke drank maakte. Dat was intussen wel een pre voor een agent. Daniel van der Donk, herbergier in Hulhuizen op het terrein van de scheepswerf, heeft toen gezegd: 'Die vent blijft nog geen maand politie. Die zal eruit, daar zal ik voor zorgen'. Van 't Hullenaar verbaliseerde spoedig na indiensttreding bierhuishouder Bernard Bresser van café Waalzicht, een buurman van de scheeps-

Café Waalzicht van Bresser.

werf, wegens niet op tijd sluiten. Bresser en zijn klanten klaagden daarop dat dit op ruwe wijze was gebeurd. Om verdere klachten te voorkomen adviseerde de burgemeester hem om samen met een andere politiemann op te treden en niet meer alleen. Dat zal niet echt een werkbare situatie zijn geweest. In september 1900 bekeurde Van 't Hullenaar bierhuishouder Van der Donk zelf en die laatste ging daarover tekeer tegen brigadier Groen en beweerde dat Van 't Hullenaar toen dronken was geweest. Rijksveldwachter brigadier Groen maakte daarop de klacht op. Toen de burgemeester die in handen kreeg, verzuchtte hij dat Groen weinig op had met zijn collega's. In plaats van dat men elkaar hielp en steunde, was er sprake van wanverhouding tussen de veldwachters. De burgemeester moest de klacht wel onderzoeken en hoorde daarop diverse getuigen. Die beweerden allen dat Van 't Hullenaar weliswaar in gezelschap was geweest van dronken bekenden, maar zelf niet tot nauwelijks gedronken had. Hij was bij Hendrik Cornelis-

Daniël v.d. Donk.

te geven. Maar hij had zelfs niet teruggeslagen en was om 15.00 uur, een uur te laat, op zijn werk bij steenovenbaas Bruins van Van der Made verschenen. Hij had daarna goed gewerkt en was niet dronken geweest en trouwens ook niet toen hij zich 's avonds bij de burgemeester gemeld had. Desondanks droeg de burgemeester hem daarna toch bij de Commissaris van de Koningin voor ontslag voor, omdat hij zonder zijn voorkennis opgetreden had en zich volgens de burgemeester belachelijk gemaakt had door een overtreding van de sluitingswet te constateren zonder eerst te kijken of er nog wel mensen in het café aanwezig waren. Het ontslag werd november 1900 bekrachtigd. Onderhuids zal gespeeld hebben dat Van 't Hullenaar zich op zijn bijbaan beriep, wat bij de mensen niet in goede aarde viel. Verder mochten ze hem niet, omdat hij de aanranding van een meisje van Driessen door een – waarschijnlijk dronken – buurman openbaar had gemaakt. Maas Geesteranus wilde de onderlinge samenwerking tussen de veldwachters en hun gezag onder de bevolking bevorderen. Dat lukte niet, want de volgende die in opspraak raakte, was veldwachter Westenend. Dat gebeurde weer door toedoen van het gemeenteraadslid Kobus van Eck.

Hendrik Westenend

Het moest er wel van komen dat de verhouding tussen Westenend en Van Eck langzamerhand verslechterde. Bij de uitoefening van zijn functie kwam hij regelmatig met Van Eck in aanraking. Een delict waar Van Eck voor terecht moest staan, was dat hij met de timmerman Van der Donk en Gerrits in juli 1898 in de herberg van Mathijssen, De Kroon, door de burgemeester en Westenend gesommeerd was te ver trekken, maar dat het drietal niet wilde en met geweld verwijderd moest worden. Mathijssen wilde het drietal niet in zijn café, omdat hij dacht dat ze met hem ruzie zochten over de aanbesteding van het nieuwe gemeentehuis, dat hij ging bouwen. Verwijdering van de gasten

De steenen Trap, later Concordia.

sen van herberg De steenen Trap (het latere Concordia) geweest en met zes man hadden ze vijf flesjes bier gedronken. Daarop gingen ze vier man sterk op weg naar de steenfabriek van Van der Made bij de herberg van G.H. Elbers op de Polder langs en daar had Van't Hullenaar 1 glas bier gedronken. Toen het gezelschap bij de steenoven van Terwindt aankwam, troffen ze dronken mensen en ontstond er ruzie. Van 't Hullenaar moest het ontgelden en werd geslagen en er kwam zelfs iemand van de baggermachine om hem nog een extra pak rammel

Helemaal rechts café De Kroon, recht tegenover het nieuwe raadhuis.

gebeurde met het nodige duw- en trekwerk en daarbij werd Westenend enkele malen tegen een trapje gesmeten. Daarvoor kreeg Van der Donk (die Westenend geduwd had) f 25,- boete en Van Eck f 10,-. Gerrits die Van der Donk van de veldwachter afgehaald had, werd vrijgesproken.

Eind december 1899 en begin januari 1900 werden weer enkele keren proces-verbalen tegen Van Eck uitgeschreven wegens openbare dronkenschap, bedreiging en belediging van een ambtenaar in functie en huisvredebreuk. Bij café Seegers had hij in december tegen sluitingstijd de eigenaar willen spreken. Dat was een vroegere vriend van hem, maar de vriendschap was bekoeld toen hij zijn schuld van een paar kwartjes maar niet betaalde. Na herhaalde malen gevraagd te zijn om te vertrekken, moest Westenend eraan te pas komen om hem met geweld te verwijderen.

Een andere bekeuring wegens dronkenschap werd opgemaakt buiten café Verheijen. De burgemeester had daar lawaai gehoord en zijn veldwachters erop af gestuurd en die bekeurden Van Eck op

breuk en openbare dronkenschap. Van Eck klaagde zich hoe onterecht alles was en dat de burgemeester hem 'altijd beloert en belaagt'. Van Duren had bij café Seegers zelfs een mes getrokken en toch was Van Eck de enige die een proces-verbaal had gekregen. Westenend getuigde dat hij hem herhaalde malen verzocht had te vertrekken en dat hij zich verzet had. Daarop werd hij veroordeeld tot betaling van f 25,- of 15 dagen hechtenis. Van het feit bij Verheijen werd hij vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs.

In de Arnhemse Courant van de volgende dag werd schande gesproken over Gendt 'hoe bedroevend het in kleine gemeenten met de samenstelling van het vertegenwoordigend lichaam is gesteld'. In dat artikel werden enkele wandaden van J.J.v.E. opgesomd.

Op 6 februari stond Van Eck opnieuw voor de rechtbank, nu voor de bedreiging van een ambtenaar in functie (Westenend). Van Eck beweerde, dat de veldwachter een paar jaar geleden een bloedverwant van hem geverbaliseerd had (zal wel zijn broer zijn geweest die ook nogal eens te diep in het glaasje keek) terwijl hij notabene zelf dronken was. Daarom moest de veldwachter zich sindsdien iedere avond voor straf om 21.00 uur bij de burgemeester melden. De veldwachter zou wel weer dronken zijn geweest toen hij dacht beledigd te worden, want volgens zijn eigen onderzoek bezocht de veldwachter dagelijks zeven tot acht kroegen. Hij werd daarop toch veroordeeld tot betaling van f 25,-. Dit alles viel bij Van Eck niet in goede aarde. Hij was waarschijnlijk al heel gepikeerd over hoe er over hem geschreven werd en de getuigenis van Westenend tegen hem. De veldwachter moest het ontgelden. Van Eck reageerde zich op zijn eigen wijze af met een verslag van de rechtszaak in De Betuwe van 17 februari 1900 waarin zijn verdediging uitgebreid

aan de orde kwam en waarschijnlijk ook in de Neder-Betuwe (deze uitgave bestaat niet meer).

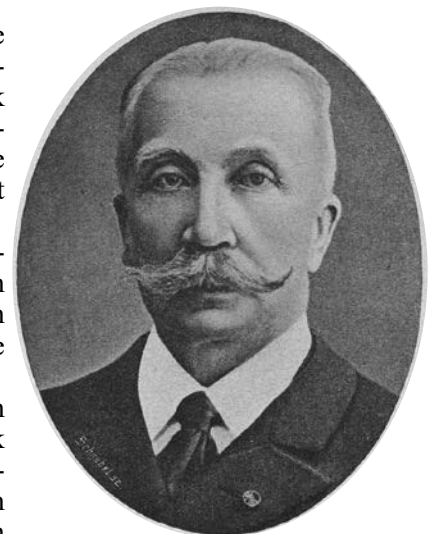
Het had resultaat, want een paar weken later zond de Commissaris der Koningin Johan Hendrik baron van Mollerius van Westkerke aan burgemeester

Café Central van Verheijen aan de Dorpstraat, de vroegere Leemstraat.

straat. Kort daarop bracht Westenend op verzoek van Maas Geesteranus, waarvoor hij naar zeggen meer particuliere boodschappen deed, Van Eck een brief en vond hem – zoals gebruikelijk – in het café van W. van den Donk in Hulhuizen. Van Eck had Westenend toen zonder reden 'gemeene veldwachter' en 'wandeling jenevervat' genoemd. Van Eck ontkende dat hij dat gezegd had, want hij wist zeker dat de veldwachter nooit jenever maar altijd brandewijn met suiker dronk. Er waren echter drie getuigen die wel 'wandeling jenevervat' gehoord hadden en meenden dat daarmee de veldwachter was bedoeld.

Op 23 januari 1900 moest Van Eck dus voor de rechtbank komen voor het geval van huisvrede-

Mollerius van Westkerke.

Maas Geesteranus een brief waarin hij letterlijk schrijft: 'In de Neder-Betuwe van 7 februari lees ik dat de gemeenteveldwachter Westenend voor enige tijd van Arnhem komende, in beschonken toestand moet hebben verkeerdt. Gaarne vernem ik wat hiervan aan is en welke voorstellen U mij terzake denkt te doen'. De burgemeester hoorde daarop als getuigen voerman N. Peters, kastelein Derksen uit Angeren, J.M.A. Lenderink, landbouwer in Gendt en mevr. V.d. Logt, de vrouw van een bierhuishouder en zij verklaarden allemaal dat Westenend die dag, 23 januari, zeer gewoon was geweest. Ook de burgemeester had hem om 21.30 uur toen hij zich kwam melden, gezien en niet abnormaal gevonden. Volgens de burgemeester maakte Van Eck steeds zonder grond ambtenaren verdacht en daarom wilde hij de veldwachter niet schorsen of ontslaan zonder echt bewijs.

Hij had ook Van Eck zelf gehoord over de dag van de rechtszitting van 23 januari. Westenend was naar Arnhem gereisd in gezelschap van voerman Willem Peters. Na de rechtszitting vroeg Van Eck aan voerman Peters of hij met hem mee terug naar Gendt mocht rijden. Samen gingen zij naar de herberg van Willemsen op de Markt waar uitgespannen was. Daar troffen ze Westenend. Peters en de veldwachter dronken toen drie glaasjes brandewijn met bitter. Ze reden nog niet naar huis, maar met z'n drieën liepen ze bij de Toelast binnen waar nog twee borrels werden geschonken. Terug op de Markt stapten zij op weg naar Huissen bij Bosman, kastelein aan de dijk, binnen waar nog even twee glaasjes brandewijn werden geschonken. Van daaruit ging de tocht naar Angeren en bij Derksen werden wederom twee glaasjes brandewijn met suiker gedronken. Van Eck reed niet verder mee en Peters en de veldwachter vervolgden hun weg naar Gendt. Volgens de verklaring van Van Eck had de veldwachter wel veel gedronken, maar was in de verste verte niet dronken. Wat er tussen Angeren en Gendt verder gebeurd was, kon hij uiteraard niet vertellen. Later had hij wel gehoord dat de vrouw van Gradus Willemsen in Gendt tegen (een zekere) Nissen gezegd zou hebben: 'Westenend had een stuk in zijn kraag', maar hij voegde er aan toe: 'Ik laat dit voor hetgeen dat is'. Voorts verklaarde hij dat hij vroeger de veldwachter wel mocht, maar dat de veldwachter hem nu zocht. Hij zou in de herberg van Evert Verheijen beweerd hebben dat hij gedwongen werd hem (Van Eck) te zoeken, min of meer te kennen gevend dat deze dwang van de burgemeester uitging. Wat Van Eck zelf gedronken had, heeft hij gevoeglijk niet verteld.

Ook de Officier van Justitie bemoeide zich met de kwestie. De burgemeester meldde daarop dat hij Groen en Westenend niet aangespoord had om Van Eck te verbaliseren, zoals die beweerde. Hij had wel begin dat jaar verzucht: 'Ik zou er nog een rijksdaalder voor over hebben als die vent nu werd geverbaliseerd'. Hij had ook nooit geld of drank aan de gemeenteveldwachter verstrekt om hem het drinken af te leren zoals geïnsinueerd was (*er werd blijkbaar nogal raar geroddeld in Gendt*). Maar hij moest erkennen dat de veldwachter wel aan veel verleiding bloot stond. Hij zag hem nooit in abnormale toestand, maar wist dat hij graag sterke drank van jan en alleman aannam. Hij had hem daarom al vorig jaar verboden een herberg te bezoeken en gezegd dat als er wat te doen was, hij de burgemeester moest roepen. Hij moest dan liever een glas thuis drinken als hij de verleiding slecht kon weerstaan. Mocht hij hem in de herberg zien, dan was hij geschorst. Hij had er genoeg van zich steeds te verantwoorden op klachten van Van Eck die zelf de toets der kritiek niet kon doorstaan. Hij voegde daar nog een voorbeeld aan toe. Van Eck had het na de raadsvergadering van 23 juni vanaf 11.30 uur op een drinken gezet en 's avonds zonder jas en vest met de andere raadsleden Steven Rasing en Nicolaas Rensen een kloppartij gehad in de herberg van Nicolaas Rensen, De Boomgaard, in Hulhuizen. Hij vroeg dus Officier van Justitie de klachten tegen hem, de burgemeester te

Café De Boomgaard aan de Waaldijk.

seponeren omdat Van Eck anders zou zien dat zijn klachten resultaat hadden, want niet alleen hij, maar ook de vorige burgemeesters hadden veel last van Van Eck gehad.

Het was maanden later, in november, dat de Commissaris der Koningin de burgemeester weer naar het verslag van het onderzoek vroeg; elf dagen later antwoordde de burgemeester. Hij verwees naar een verklaring van Van Eck en één van Evert

Verheijen, winkelier en eigenaar van Café Central aan de Leemstraat te Gendt. Deze verklaarde dat de veldwachter op de bewuste dag (23 januari) om half zes langs kwam, maar aan hem niet te bespeuren was dat hij gedronken had. Verheijen had hem nog willen vragen naar de afloop van het proces, maar had dit toch maar nagelaten. Alles wat hij, Verheijen, tegen de veldwachter had gezegd, was: 'Jongen je pakt hard aan' waarop de veldwachter zei: 'Dat moet wel', doch daarbij op niemand doellende volgens Verheijen. Hij dronk een glas bier, betaalde dat en vertrok. De kastelein eindigde zijn verklaring met: 'Er wordt in Gendt veel meer gesproken en gekletst dan waar is'.

De burgemeester moest constateren dat de veldwachter veel te veel in herbergen kwam, z.g. voor surveillance, maar dat hij meestal die herbergen frequenteerde waar goede vrienden aanwezig waren 'die onder gelag zijnd, ook hem niet wilden vergeten'. Daarom had hij de veldwachter op straffe van ontslag verboden welke herberg dan ook te betreden en als er daar iets aan de hand was, dan mocht hij niet zelf handelen maar moest hij de burgemeester roepen. De burgemeester verzekerde dat men hem nadien in geen herberg meer had gezien. Voorts had hij de veldwachter in overweging gegeven naar een andere betrekking uit te zien. De burgemeester vervolgde zijn brief: 'Met het oog op zijn groot gezin, vrouw met zeven kinderen, dat – en dat dient gezegd – een bewonderenswaardig net en zindelijk huishouden is', wilde hij hem niet voor ontslag voordragen. Wel had Westenend het nodige prestige in Gendt door ware en niet ware geruchten vrijwel verloren. Naar de persoonlijke overtuiging van de burgemeester was Westenend niet meer geschikt als politiemann, omdat daar steeds meer eisen aan werden gesteld. De veldwachter diende voor 1 juli 1901 een andere betrekking te hebben. De burgermeester besloot zijn schrijven met de wens dat de Commissaris hiermee zou instemmen.

Deze ging in zijn antwoord niet helemaal akkoord met het voorstel van de burgemeester. Hij vond het ongewenst de persoon zo'n lange tijd nog te handhaven, maar vanwege zijn talrijk gezin en de gunstige inlichtingen die de burgemeester hem had verstrekt, verklaarde hij zich bereid hem gedurende de wintermaanden nog te handhaven, doch in geen geval langer dan tot 1 mei. De burgemeester moest de veldwachter mededelen dat de Commissaris vóór 1 maart zijn aanvraag tot eervol ontslag tegemoet wilde zien.

De rest van de winter was het stil rond het ontslag. Ongetwijfeld wachtten Westenend en zijn gezin de afloop in angst en beven af. Nieuwe banen lagen met zijn reputatie niet voor het oprapen. De datum van 1 maart naderde, waarvoor hij een verzoek tot eervol ontslag moest indienen. Ongetwijfeld in overleg met zijn vrouw diende hij eind fe-

bruari een verzoekschrift in bij de burgemeester. Westenend schreef dat hij weliswaar vóór 1 maart zijn ontslag moest aanvragen, maar dat hij sedert de vermaning van de burgemeester geen sterke drank meer gebruikte en geen herbergen had bezocht. Dat hij zijn plicht stipt had vervuld en dat hij graag nog zes maanden op proef in zijn functie wilde blijven om te bewijzen dat hij zich in zijn ambt wist te handhaven. Maas stuurde het verzoekschrift op 26 februari 1901 door aan de Commissaris der Koningin met een eigen aanbeveling, daartoe aangezet door enkele inwoners en mis-schien ook wel op aandringen van Westenend zelf. De burgemeester schreef dat hij het verzoek van de veldwachter als een buitengewone gunst wel wilde ondersteunen. Hij kon dan in de tussentijd referenties krijgen voor een andere betrekking. Een kleine week later ging de Commissaris akkoord met een uitstel met zes maanden, dus tot september.

Het werd oktober zonder dat er iets gebeurde. Op 4 oktober nam de burgemeester de pen in de hand om de Commissaris te vragen wanneer de veldwachter met ontslag kon en wanneer hij een onderhoud met hem kon hebben over de vervulling van de vacature. Hieruit blijkt wel dat hij van het uitstel geen afstel wilde maken en eigenlijk Westenend weg wilde hebben. De Commissaris vond een en ander nogal merkwaardig. Persoonlijk tekende hij op de brief met potlood aan: 'Heeft de burgemeester vroeger niet voor zijn behoud gepleit?'. De burgemeester verzocht intussen Westenend om zijn ontslagaanvraag in te dienen en die werd naar Arnhem verstuurd en moest daarna opnieuw, maar nu op gezegeld papier ingezonden worden. Op 30 oktober werd de veldwachter officieel eervol ontslag verleend ingaande 15 november en kon die op zoek naar een nieuwe betrekking. Na een maand vertrok het gezin naar Nijmegen met hun jongste kinderen. De oudste zoon studeerde al te Tilburg, waar hij later leraar werd. Een getrouwde dochter woonde te Arnhem en twee andere dochters bleven in dienst bij gegoede families in Gendt.

Westenend kreeg weer andere, vaak tijdelijke banen en zijn vrouw vestigde zich als baker, zoals een advertentie in de Provinciale Geldersche en Nijmeegsche Courant van 24 december 1901 liet zien.

BAKER

Gevestigd te Nijmegen aan de Nieuwe Nonnendaalsche weg No. 348

Mej. WESTENEND-COENEN als Baker.

Van de beste getuigschriften voorzien en opgeleid door een geneesheer, waarvan eveneens een getuigschrift kan worden overlegd.

De eervol ontslagen veldwachter heeft waarschijnlijk nooit geweten van het aandeel van de burgemeester in zijn ontslag. Hij had nog tot zijn dood in 1933 een foto van Maas Geesteranus, in vol ornaat, in zijn bezit.

Over Geert Groen en Jan Willem Carel Stapel had de burgemeester blijkbaar geen klachten, want Stapel volgde Westenend op als gemeenteveldwachter en Groen moest voor surveillance tijdens de kermis regelmatig opdraven, ook toen hij in 1902 tijdelijk in Enschede verbleef.

In mei 1902 verdronk gemeenteraadslid Van Eck met zijn zatte kop in de Rijn en daarmee waren de burgemeester en de politie een lastpost armer. In juli 1904 ruilde Groen van plaats met rijksveldwachter W.G. Otten en vertrok hij naar Rhenen. Hij stierf in 1929 in Zuilen.

Dat de burgemeester regelmatig in zijn aantekeningen aan hem refereerde als Geert Groen, terwijl hij andere veldwachters bijna altijd met hun initialen aanduidde, zal wel erop duiden dat zij beiden een meer persoonlijke band hadden. Daarom heeft Groen het waarschijnlijk ook zo lang in Gendt uitgehouden.

Bronnen en literatuur:

Brievenboek Maas Geesteranus, 26 mei 1902 – 16 februari 1905, Archief Historische Kring Gende, F002

Correspondentieregister van Burgemeester en Wethouders, 1894-1898, Regionaal Archief Nijmegen (RAN) 55

Correspondentie Register van den Burgemeester 24 nov. 1899 – 12 apr. 1902. (Register eindigt op 20 januari 1902), archief HKGende, F015

Krant De Betuwe, 1890-1901, microfiches, Erfgoedcentrum Arnhem

Hamers, H.A., *Rond een Gendtse veldwachter op het eind van de 19e eeuw*, Malden 1984

Gedeputeerde Staten, Gemeentepolitie, Gelders Archief Arnhem (GAA), toegangsnr.0039, inventarisnr. 6814

Indicateur 1891 t/m 1895, RAN

Klaassen, H., 'Herbergen, bierhuizen, bars en cafés.' In: *Ganita mare*, 2014-1, 27-34

Klaassen, H., 'Godert Willem Maas Geesteranus, burgemeester van Gendt van 1893 tot 1916'. In: *Macht en onmacht. Betuwse bestuurders tussen 1500 en 1917*. (Terugblik 15), Opheusden 2014, 71-86

Visser, G., 'Jacob J. van Eck, luis in de pels of ordinaire ruziezoeker?' In: *Ganita mare*, 2012-1, 20-25

Werkgeversregister, jaren 1880-1900, RAN, 305.

In de volgende aflevering van de Ganita mare een verhaal over buitensporige declaraties waaronder die van burgemeester Maas Geesteranus.

In Gendt (Betuwe) is sedert Vrijdag 2 Mei, dus al tien dagen, spoorloos verdwenen de heer J.J. van Eck, raadslid. Vrijdag 's avonds circa 9 uur is hij te Millingen overgezet naar de Pannerdenschen Kop en is daar nog de wacht gepasseerd. 't Was toen al vrij donker en 't is niet onmogelijk dat de heer v. E., door de duisternis misleid, op een zijdam is terecht gekomen en in den Rijn is gelopen. In allen gevallen wordt als zeker aangenomen dat de heer v. E. is verongelukt. Op 't vinden van het lijk (?) is een belooning gesteld van f 100,-.

Provinciale Geldersche en Nijmeegsche Courant d.d. 13 mei 1902.

Yvonne de Boer-Ravestein

Dansles

Jonge djen
Die't lève goed ken
Gif dansles aon wie 't mar wil
En pas betaole as 't bevil

Da stieng al ekkes aongelek
Op 'n inkele plaots dâ leek nie zô gek
Mien bruur en ik wouwe dâ wel us prebie-re
En eiges gieng'k d'r bar van fantezie-re

Mar toen'k d'r was zoch'k hör, en drek
Vuulde ik mieneige vör gek gezet
Die was hee nie jong, nog nè ging oud wief
En medeem kree'k krampe van pien ien't lief

Kom hier rie-p ze ik hiet Hermien
Pak mien mar vas. Dâ du mien gin pien
A'j nie doe wâ'k zeg dan wals ik ow dol
Tot dâ'j van èremoei over de vloer hen rol.

Want dink ow us ien, mè zô'n djen op de baon
Zô'n lekkere tango, en dan van veur af aon,
lao'j ze dràeje en buge en asse dâ goed duut
Ku'j gi'j ekkes kie-ke of hur jak nog goed sluut

Zo gien'k mè barre gedachtes op les
Nog nie erders bun'k zô zenuwechtig gewes
Mien vuut en ha-nd ware nat van 't zweit
En daor gekomme, wâ'k een en al nattigheid

Ze zag mien zweite en kwam op mien af
Ik keek opzied, ja 'k was bar laf
Nee, dâ wie-r niks alles gieng vörkeerd
Wel een meid gevonde mar gin danse geleerd.

Tekst: Herman Buurman
Tekening: Wilma Schouten-Kregting

De schutterskoning 2017-2018

De schutterskoning 2017-2018, Niels Sparnaaij, werd geboren in Bathmen. Zijn eerste levensjaren

Niels in zijn jonge jaren.

Detail Handelsschool in Nijmegen. Zijn voorname doel was om hier het middenstandsdiplooma te halen. Na een vakgerichte opleiding aan de fotovakschool volgde nog de dienstplicht.

Als Niels aan het woord is, volgt ook hierover een stortvloed aan woorden en verhalen. Als dienstplichtig soldaat ging hij vrijwillig in 1993 naar Bosnië, een deel van het voormalige Joegoslavië. Busovača was daar zijn standplaats. In maart 1994 begon voor Niels het echte leven. Hij startte bij zijn ouders in de zaak als fotograaf. Voorbij was het toen natuurlijk met allerlei feesten en partijen;

Als dienstplichtig soldaat.

bracht Niels daar door en bezocht de eerste twee jaar van het voortgezet onderwijs de havo te Holten.

Niels zette zijn opleiding voort aan het OBC te Bemmelen. Na het havo-diploma volgde hij een opleiding aan de Middelbare

het echte leven begon. Marianne Witjes leerde hij kennen tijdens zijn verlof dat hij kreeg in Bosnië.

Marianne is geboren en opgegroeid in Gendt. Marianne bezocht

de Mariaschool in Gendt, gevolgd door de mavo in Bemmelen. Na de mavo volgde zij het MDGO (Middelbaar Dienstverlenings- en Gezondheidszorg Onderwijs) te Arnhem. Marianne heeft als agogisch medewerker gewerkt met kinderen in de dagopvang.

Nadat Niels veilig en wel was teruggekeerd uit Bosnië, ging hij opvallend veel op de koffie bij de familie Witjes. Dit bleef niet zonder gevolgen. Marianne en Niels kregen een relatie.

Op 17 december 1999 trouwde Niels met zijn Marianne. Met de insteek als laatste huwelijkspaar van zowel de 20ste eeuw als ook het laatste huwelijkspaar van de gemeente Gendt. Het eerste is wel gelukt, het laatste niet: immers de gemeente Gendt hield pas op 1 januari 2001 op te bestaan. In juni 2001 werd Dide en september 2004 Kiki geboren. Ook vond er een verhuizing plaats van de Langak-

De dochters, links Dide en rechts Kiki.

ker naar de Dijkstraat 56. Na de geboorte van de kinderen heeft Marianne haar werkzaamheden als agogisch medewerker verruild voor de ondersteuning van Niels bij zijn fotografie.

Als hobby's van Niels moeten we zeker zijn voorkeur voor voetbal vermelden. Vaste supporter van NEC in de Goffert te Nijmegen, maar ook van Borussia Dortmund in het Signal Iduna Park, de thuishaven van BVB 09. Daar is Niels dan ook

met regelmaat te vinden, vergezeld van zijn dochter Dide. Als vakantiebestemming genieten Duitsland en Oostenrijk de voorkeur. Dat deze voorkeur samenhangt met de liefde voor Duitse schlagermuziek is zo klaar als een klontje. Op sportief gebied is Niels nog te vinden in de polder om hard te lopen en heeft hij zelfs deelgenomen aan de triatlon tijdens het Kersenfeest.

Natuurlijk wordt jaarlijks op uitbundige wijze deelgenomen aan de feesten van de Gendtse kermis. Het koningsschieten, inhalen van de Koningin, alle momenten zijn ze er bij. Niels is ook lid van de vrijwillige brandweer. Hij maakt er dan bij elke melding een sport van om als eerste bij de kazerne aan de Dorpstraat te zijn. Of zijn rijgedrag ook de oorzaak is geweest dat de Dijkstraat opnieuw bestraat moest worden afgelopen jaar, dat is nog niet helemaal duidelijk. Vast staat dat de maximumsnelheid, voor de 'goede saeck', soms wordt overschreden! Ook maakt Niels al jaren deel uit van de Raad van Elf van het carnavalsgezelschap De Gentenarren.

Marianne heeft bij De Gentenarren de dansgarde onder haar hoede. Tevens maakt zij deel uit van de programmacommissie en ook is zij betrokken bij het lijfblad van De Gentenarren De Durslag.

Terugkomend op de kermis, met de nadruk op het koningsschieten: zoals misschien niet wordt verwacht, was het Marianne die wel Schutterskoningin wilde zijn. Het ging haar echter te ver om zelf onder de schietmast te gaan staan. Dus je gelooft het niet, maar Niels werd voor het karretje van Marianne gespannen. Het grootste struikelblok vormde niet het naar beneden halen van het laatste stukje van de vogel, maar de organisatie van het hele festijn. Om dat in juiste banen te leiden, werd vriend Bram Bouwman gevraagd dit voor zijn rekening te nemen. Bram werd de beschermende begeleider van het koningspaar 2017. Er zijn heel wat voorbereidingen getroffen voor het allemaal zover was. Gesprekken gevoerd met ingewijden van schutterij en voorgangers. Ook een bezoek aan een zeer vooraanstaande haute couturier voor het vervaardigen van een aantal jurken voor de aanstaande majesteit. Ook de aanstaande koning bracht een bezoek aan een modehuis in het oosten van het land.

Maar eerst was er nog de vakantie. Heerlijk uitrusten en het laatste weekend van augustus voorbereiden. Bij terugkomst sloeg echter de schrik Niels om het lijf. Wat was er namelijk gebeurd? Het lijf van Niels was wat in omvang toegenomen. Er zat niets anders op dan trainen en nog eens trainen om te zorgen dat de nieuwe pakken weer zouden passen. Hardlopen, lijnen, fietsen en zeker geen bier voorafgaand aan de kermis was het devies.

Het lukte, op de vrijdag voor de kermis heeft

Schutterskoningin en -koning Marianne en Niels.

Niels de pakken weer gepast en het was oké! Dan volgde de zaterdag en na acht schoten werd het laatste stukje vogel eraf geschoten en was Marianne Koningin en Niels natuurlijk Koning. Een gedenkwaardig weekend kon beginnen.

De mooiste herinnering hebben Niels en Marianne toch wel aan de maandagochtend. Het wekken door zowel de schutterij als de brandweer. Het onthaal door de schutters thuis, maar ook in de tent en de bierkar, bekend van de Vrienden van de Schutterij die door de tent reed. Het was allemaal geweldig. Niels en Marianne willen iedereen hartelijk bedanken voor de geweldige wijze waarop zij zijn ontvangen bij de schutterij en iedereen die op wat voor een manier dan ook heeft bijgedragen aan het succes.

Toch willen Niels en Marianne iets recht zetten. Vaak wordt er gezegd: 'Ik ga toch nooit onder de mast staan om koning te schieten omdat...'. Nou om even iets uit de wereld te helpen. Ja, het kost geld om koning te schieten, maar echt niet zoveel als wel wordt verondersteld! Het is leuk. Het geeft je zoveel voldoening, dus je hoeft het echt niet te laten. Wie volgend jaar schutterskoning wil worden moet maar eens langskomen. Onder het genot van een kopje koffie en zo nodig een pilsje kan heel wat ontstaan. Dat zie je aan Niels en Marianne wel.

Willem Rasing

32+33 Johannes SPARNAAIJ * Gouda, 20 aug 1815 † Zutphen, 17 apr 1888 ∞ 1839 Maria Catharina BERENDROTH * Zutphen, 14 mei 1818 † Arnhem, 15 mei 1889	34+35 Johannes Jacobus van REENEN * Zutphen, 27 jul 1822 † Someren, 24 feb 1891 ∞ 1854 Lamberdina RIETMAN * Bronkhorst, 10 aug 1828 † Wageningen, 10 dec 1887	36+37 Hendrik van der LINDEN * Heenvliet, 5 jul 1811 † Hellevoetsluis, 31 okt 1891 ∞ 1849 Wilhelmina Margrita BLIND * Hellevoetsluis, 15 feb 1822 † Hellevoetsluis, 29 dec 1900	38+39 Johannes George van TONGERLOO * Hellevoetsluis, 21 apr 1830 † Hellevoetsluis, 8 sep 1910 ∞ 1863 Maria van HOORT * Nieuw Helvoet, 2 mei 1840 † Rotterdam, 7 jun 1929	40+41 Egbertus Gerrit WIJERS * Voorthuizen, 31 de 1857 † Arnhem, 21 mei 1927 ∞ 1889 Aletta Jacoba THOMASSEN * Rheden, 20 aug 1862 † Breukelen, 9 mrt 1946	42+43 Johannes GOOSSENS * Deurne, 30 mei 1846 † Aarle Rixtel, 9 mrt 1897 ∞ 1872 Sophia Anna Elisabeth TUMMERS * Helden, 2 nov 1846 † Rotterdam, 28 dec 1907	44+45 Franciscus Ignatius KREBBERS * Doesburg, 1 aug 1848 † Deventer, 27 jul 1935 ∞ 1877 Antonia Theodora DODENBIER * Brummen, 29 dec 1857 † Deventer, 21 jun 1927	46+47 Gerrit Jan ROUW * Deventer, 5 jul 1857 † Deventer, 20 jan 1925 ∞ 1892 Johanna SCHURMAN * Deventer, 27 mei 1855 † Deventer, 20 okt 1943
16 Johannes Carel SPARNAAIJ * Zutphen, 20 mrt 1851 † Hellevoetsluis, 15 jul 1927 ∞ Wageningen, 14 mrt 1879	17 Lamberdina van REENEN * Geldermalsen, 8 nov 1861 † Hellevoetsluis, 17 sep 1921	18 Pieter Lourens van der LINDEN * Hellevoetsluis, 8 okt 1863 † Breukelen, 12 jul 1944	19 Leentje van TONGERLOO * Hellevoetsluis, 16 dec 1876 † Hellevoetsluis, 2 jan 1972	20 Dirk Cornelis WIJERS * Arnhem, 24 dec 1889 † Lost in action 1941 ∞ Rotterdam, 12 jul 1917	21 Wilhelmina Josephina Johanna Leonarda GOOSSENS * Helmond, 17 mei 1891 † Den Haag, 20 jul 1964	22 Johannes Antonius KREBBERS * Pannerden, 1 nov 1880 † Deventer, 17 jun 1962 ∞ Deventer, 17 jan 1902	23 Johanna ROUW * Deventer, 12 mrt 1879 † Deventer, 3 feb 1975
8 Leonardus Wilhelmus SPARNAAIJ * Geldermalsen, 8 nov 1896 † Utrecht, 28 apr 1960 ∞ Hellevoetsluis, 29 dec 1921		9 Maria van der LINDEN * Hellevoetsluis, 23 feb 1901 † Utrecht, 7 jul 1958		10 Dirk WIJERS * Rotterdam, 10 jun 1916 † Deventer, 19 jan 2008 ∞ Deventer, 3 feb 1943		11 Antonia Theodora KREBBERS * Deventer, 7 sep 1912 † Deventer, 28 apr 2010	
4 Johannes Carel SPARNAAIJ * Apeldoorn, 5 jan 1937				5 Maria Aletta Johanna WIJERS * Deventer, 10 aug 1943			
∞ Gendt, 30 aug 1991							
2 Niels SPARNAAIJ * Bathmen, 23 aug 1971 schutterskoning 2017—2018 ∞ Gendt							

Anne Alette Janet (Dide)
Gendt

Frederique Hanne Joelle (Kiki)
Gendt

48+49 Johannes WITJES * Huissen, 8 feb 1869 † Hamborn, 11 nov 1918 ∞ 3 mei 1882 Maria Catharina FRERIKS * Huissen, 28 aug 1859 †	50+51 Jacobus van BRAKEL * Huissen, 16 apr 1857 † Huissen, 28 jun 1924 ∞ 2 sep 1882 Theodora van AALTEN * Huissen, 3 mei 1861 † Arnhem, 18 nov 1920	52+53 Peter JOOSTEN * Elst, 28 jan 1861 † Elst, 4 dec 1936 ∞ 1884 Aleida ARNS * Valburg, 23 nov 1863 † Elst, 1 jul 1935	54+55 Peter ten WESTENEIND * Huissen, 16 jan 1861 † Heteren, 22 sep 1934 ∞ 1886 Geertruida NATROP * Heteren, 27 aug 1859 † Heteren, 7 jan 1944	56+57 Marten HULSTEIJN * Renkum, 21 mei 1868 † Renkum, 24 okt 1955 ∞ 1886 Willemina Hendrika van ROEST * Renkum, 28 mei 1873 † Renkum, 19 mei 1932	58+59 Willem de GRAAF * Maurik, 12 apr 1870, † Wageningen, 2 febr 1964 ∞ 1898 Hendrika van der LEE * Amerongen, 5 aug 1874 † Wageningen, 7 okt 1938	60+61 Aart ONDERSTAL * Wageningen, 1 aug 1857 † Wageningen, 13 jul 1939 ∞ 1880 Engeltje BUSSINK * Wageningen, 3 okt 1855 † Wageningen, 16 feb 1940	62+63 Jan Dirk van HARN * Rhenen, 28 dec 1863 † Rhenen, 8 mrt 1933 ∞ 1885 Jantje van HARN * Wageningen, 13 sep 1861
24 Fredericus Johannes WITJES * Huissen, 14 jun 1884 † Gendt, 2 mrt 1940 ∞ Huissen, 27 mei 1914	25 Gerarda Theodora van BRAKEL * Huissen, 12 jul 1889 † Gendt, 10 nov 1980	26 Fredericus Wilhelmus JOOSTEN * Elst, 26 jan 1885 † Elst, 9 mrt 1962 ∞ Elst, 20 mei 1914	27 Johanna Maria ten WESTENEIND * Heteren, 22 feb 1894 † Elst, 7 jan 1970 ∞ Renkum, 30 aug 1917	28 Karel HULSTEIJN * Renkum, 28 apr 1896 † Renkum, 14 jan 1977 ∞ Rhenen op 30 mei 1919	29 Geertruida van de GRAAF * Maurik, 9 nov 1898 † Renkum, 30 jul 1984	30 Albertus Hendricus ONDERSTAL * Wageningen, 17 mei 1888 † Wageningen, 3 nov 1973	31 Jannetje Van HARN * Rheden, 1 jul 1894 † Wageningen, 19 jan 1977
12 Johannes WITJES * Gendt, 15 jun 1916 † Nijmegen, 22 mrt 1954 ∞ Elst, 19 aug 1946,	13 Johanna Maria JOOSTEN * Elst, 29 mrt 1920 † Bemmelen, 15 jul 2008 ∞ Wageningen, 6 mei 1949	14 Maarten HULSTEIJN * Renkum, 29 apr 1924 † Renkum, 18 dec 1983	15 Jantje ONDERSTAL * Wageningen, 15 apr 1922 † Wageningen, 24 mrt 2007				
6 Jacobus Frederikus Maria WITJES * Gendt, 8 okt 1949 † Nijmegen, 18 jan 2004 ∞ Gendt, 18 okt 1974	7 Jannetje HULSTEIJN * Renkum, 10 okt 1952						
3 Johanna Geertruida Maria (Marianne) WITJES * Gendt 15 mei 1976 schutterskoningin 2017—2018							
17 december 1999							

SPARNAAIJ
22 juni 2001
SPARNAAIJ
14 september 2004

Het spannende levensverhaal van de Waaldijk en de sporen hiervan in het landschap; de verborgen wijsheden

Verslag lezing Ferdinand van Hemmen op 9 november 2017

Oud en toekomstig waterbeheer

Rond de Waal vinden we sporen van duizend jaar waterbeheersing, waardoor we overleefden door de jaren heen. Ferdinand van Hemmen hield zijn verhaal met in het vooruitzicht de nieuwe verhoging van de dijken door het waterschap, genoemd het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

Op zijn humorvolle wijze pleitte hij voor cultuurbehoud en zichtbaarheid van de rijke historie in het landschap.

Lage en hoge gebieden

Vroeger, in het landschap zonder dijken, meanderden de rivieren. Wanneer het water niet meer verder kon, zocht het zich een nieuwe weg. Bij overstromingen bezonk het zwaardere materiaal als eerste langs de bedding en vormde zo een oeverwal, een natuurlijk dijkje in het landschap. Zo ontstonden hogere en lagere gebieden en wanneer het water hoger werd, stroomde het naar de lagere delen, de komgronden. Op de hogere delen groeiden dorpen zoals Angeren, Doornenburg, Gendt en Haalderen. Op een hoogtekkaart van de Over-Betuwe is dat mooi te zien.

Dijkjes

Om hun dorpje te beschermen tegen het water van de buurman stroomopwaarts, wierpen de bewoners dwars op de rivier een dijkje op: een zijdewende. Dat begon al in de tiende eeuw. Een mooi voorbeeld daarvan is de Krakkedel. Deze, door de Angerenaren opgeworpen zijdewende, moest het water van de Doornenburgers tegenhouden. Toen een zijkade niet meer voldoende was, werden ook aan de voor- en achterkant van een dorp dijkjes aangelegd, de voor- en achterwendes. Door onderlinge samenwerking, vaak afgedwongen door de landsheer, verbonden de dorpelingen in de dertiende en veertiende eeuw de voorwendes met elkaar. Op deze manier ontstond aan de rivierzijde een gesloten dijkkring. Daarvoor al – in de elfde en twaalfde eeuw – was voor het groeiend aantal bewoners meer cultuurgrond nodig. Land werd daarvoor ontwaterd met als gevolg dat de bodem inklonk en daardoor daalde. Dat had (in een tijd zonder gesloten dijkkring) als gevolg dat lager gelegen delen in bijvoorbeeld Hulhuizen en de Kommerdijk regelmatig overstromden; ze werden toen al aan de ri-

vier teruggegeven. Ze gaven 'ruimte aan de rivier'. Het gevolg was wel dat de Waal rustiger ging stromen.

Oude rivierlopen

Interessant waren de verschillende (moderne) kaarten die Ferdinand toonde, waarop men – mogelijk gemaakt door Google Earth – een oude rivierloop kan terugvinden. Dat is ook mogelijk aan de hand van de plaats van de oude redoutes. Dat zijn verdedigingswerken die prins Maurits in de Tachtigjarige Oorlog onmiddellijk langs de grote rivieren liet bouwen. Niet alleen de redoutes, maar ook oude geulen geven soms nog een oorspronkelijke loop van een rivier aan.

Leren van het verleden

De boodschap van Ferdinand was dat elke generatie iets aan het landschap toevoegt. Hij vindt dat zoiets ook blijkt uit een aantal oude mythische verhalen, waarmee hij zijn verhaal opluisterde. In het landschap kunnen we de geschiedenis lezen en ervan leren. Dat is nodig, want het water blijft komen.

Het was een interessante avond en met ongeveer 45 personen goed bezocht.

Ria Schouten-de Haan

Brood op de plank (deel 1)

De dorsmachine op de akker bij Ederveen van de Hagevoort.

Brood wordt al heel lang gebakken en gegeten. Veel mensen bakten zelf ronde platte vladen of vladebrood. Langzaamaan gaven steeds meer mensen er de voorkeur aan om dit werk door een ambachtsman te laten verrichten. Het beroep van bakker is in Europa pas in de loop van de Middeleeuwen ontstaan. Bakkers bakten het brood in een eigen oven of in een gezamenlijk bakhuis. Voor het bakken van brood werd het meest rogge gebruikt. Rogge was goedkoop en werd door de lagere standen gegeten. De rijkere standen, de adel en de geestelijkheid, aten brood dat van tarwe werd gebakken. Het deeg voor het roggebrood werd met de handen en zelfs met de voeten gekneet. Om het deeg te laten rijzen werd zuurdeeg, het deeg van de vorige dag, of zure wijn gebruikt. Pas in de 19e eeuw werd gist zoals wij die kennen ontdekt.

In Gendt stonden vroeger bij sommige boerderijen bakhuisjes. Dat kwam goed uit als de boer een groot gezin had of knechten en dienstmeiden. Het oudste bakhuisje dat veel Gendtenaren nog hebben kunnen zien vanaf de Flierensestraat, stond bij boerderij de Loohof. Het bakken van brood gebeurde meestal één à twee keer per week.

Boerderij de Loohof met ernaast het bakhuisje.

Het graan, rogge of tarwe werd gemalen op de molen en gezeefd. Vanaf 1854 had Gendt een eigen korenmolen, De Gentsche Molen, die stond waar nu de Molenwijk is. Gradus van Gendt was de eerste eigenaar. De Doornenburgse Molen maalde al vele jaren eerder het koren; deze stond op de grens Gendt-Doornenburg aan de Molenstraat. Na Gradus van Gendt werd Jan Hendrik Mombarg de eigenaar van de Gentsche Molen.

Graanakkers

Voor na de Tweede Wereldoorlog zag je in Gendt grote akkers met tarwe, gerst, haver en rogge. Er moest weer brood op de plank komen. Er was vooruitgang voor de korenmaaiers want voor de Tweede Wereldoorlog werd er op veel plaatsen nog met de zicht, een soort zeis, gemaaid en met de vlegel gedorst. Er was een dorsmolen ontwikkeld. De familie Lensen uit Flieren had akkers in de Zandvoort, het Broek en bij de Kruisstraat. Ook bij Ederveen aan de Hagevoort kon je zomers de dorsmolen op de akkers zien. Deze dorsmolen was van Bosman uit Angeren. Het was toen een georganiseerd karwei bij de dorsmolen; er kwamen vele handen aan te pas. Tegenwoordig doet de combine het werk: maaien, dorsen en in stobalen persen.

De bakoven

Meel werd met melk en gist gekneet in de baktrog. Wanneer veel broden gebakken werden en de baktrog groot genoeg was, gebeurde het kneden zoals al eerder beschreven met blote voeten. Intussen werd de bakoven opgestookt. Dit gebeurde met takkenbossen, turf of een andere brandstof. Wilgenhout werd het meest gebruikt als brandhout. Wanneer de stenen aan de binnenkant van de oven wit waren van de hitte, was de oven

warm genoeg om broden te bakken. Hierna werd het as met een zogenaamde loet verwijderd en werd het brood op platen gebakken.

Gendtse bakkers

In 1820 is Derk Teunissen bakker in Gendt (wijk A) en in 1823 is Theodorus Burgers broodbakker in Hulhuizen (wijk B). Hulhuizen hoort dan alweer zes jaar bij Gendt. Theodorus heeft zijn bakkerij en herberg onder aan de dijk waar nu scheepswerf Vahali is. Andere bakkers in Hulhuizen zijn Johannes Jongslager in 1835 en Johannes Corman in 1840, die waarschijnlijk een broodbakkerij op 't Hof heeft. Dan komen we in Gendt (wijk A) in 1847 Antoon Holland tegen. Peter Muller heeft zijn broodbakkerij (in wijk C) aan de Kapelstraat, evenals Johannes Kemperman. Johannes Reijnders bakt brood aan de Dorpstraat, later samen met zijn zoon Willem.

Tegen 1900 zijn er de broodbakkers Johannes Janssen, Gerardus Derksen, Theodorus Gijsberts en Hendrikus van der Logt. Er zijn nog wel meer bakkers, maar ondertussen worden er strengere eisen gesteld aan het bakgebeuren en krijgen sommigen geen vergunning meer. Vaak is de ruimte niet geschikt en/of wordt er niet hygiënisch gewerkt. Maar zonder vergunning brood bakken kan helemaal niet en dat blijkt wel uit de waarschuwing onder aan deze pagina.

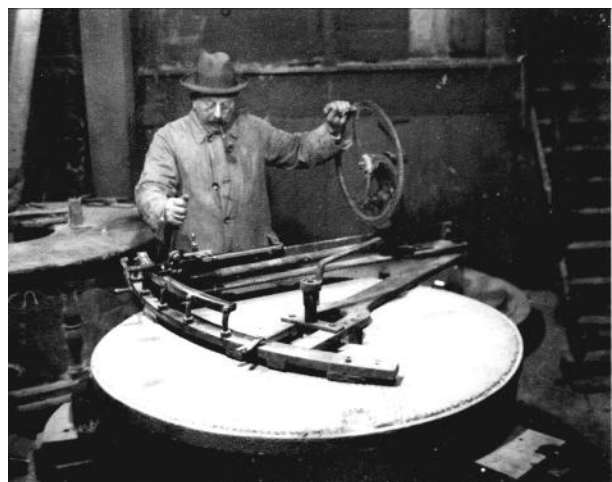
De Gentsche Molen (korenmolens)

De Gentsche Molen 1854-1944.

Door het overlijden van molenaar Jan Hendrik Mombarg in 1884 komt De Gentsche Molen zonder molenaar te zitten.

Harry Peters uit Huissen ziet er wel brood in om molenaar te worden op De Gentsche Molen. Na zich gehuisvest te hebben in het molenaarshuis bij de molen trouwt hij op 10 juni 1885 met Marie Bosman uit Galgendaal. De eerste jaren draait de molen goed en wordt er een goede boterham verdiend. Harry pacht ook een bunder land van het Vlietgras (akkers grond rondom de molen) om er koren te verbouwen. Een hevige blikseminslag veroorzaakt begin 1890 veel schade aan de molen. Na weer enkele jaren gedraaid te hebben wordt Harry voor de tweede keer verrast door de bliksem, waarbij weer de wieken worden geraakt. Dit

Harry Peters bilt een molensteen.

brengt hem op het idee om de molen eind 1898 op stoom te laten malen; daar waren geen wieken voor nodig. Toch verloopt dat niet voorspoedig. Daarom wil hij naast het malen ook brood gaan bakken. Wanneer Harry denkt alles voor elkaar te hebben, wordt hij door de plaatselijke rijksveldwachter Geert Groen betrappt op het hebben van een bakkerij zonder vergunning.

Justitie en politie

Gent, 24 november 1899

Naar aanleiding Uwer missive van den 11^e dezer maand N 6954 /2891, heb ik de eer U te berichten, dat door den Rijksveldwachter Brigadier titulair G. Groen alhier op mijn last proces-verbaal is opgemaakt tegen H.M. Peters alhier wegens het niet aanvragen van vergunning voor zijne bakkerij.

Gent, 26 April 1900

Aangezien door U tot heden nog niet zijn ingezonden de aanvraag met bijbehorende stukken tot oprichting Uwer bakkerij, zoo geef ik U alsnog in overweging, daaraan ten spoedigste en wel uiterlijk binnen acht dagen na heden te voldoen. Bij

verdere nalatigheid stelt gij u bloot aan de toepassing van artikel 21 der Hinderwet.

Burgemeester: Godert Willem Maas Geesteranus

Door de tegenslagen en tegenwerking vertrekt Harry Peters met zijn gezin in 1905 uit Gendt om als arbeider bij de roggebroodfabriek van Funke in Amsterdam te gaan werken. Daar bilde (modelleerde) hij de molenstenen die door het malen van het koren bot waren geworden.

Soorten

Van elke graansoort en van heel veel gedroogde zaden of pitten kan meel voor brood worden gemaakt. Maar de meest voorkomende meelsoort is tarwe. Andere veelvoorkomende graansoorten die de meelfabriek of de molen maalt zijn: gerst, gierst, haver, rogge, maïs en spelt. Maar er zijn nog veel meer soorten graan, die de bakker vaak gebruikt om meergranenbrood van te bakken. Iedere graansoort heeft zo zijn eigen kenmerken. Voor alle graansoorten geldt dat ze veel zetmeel bevatten. Daarnaast bevatten ze ook eiwitten.

Regeringsbrood

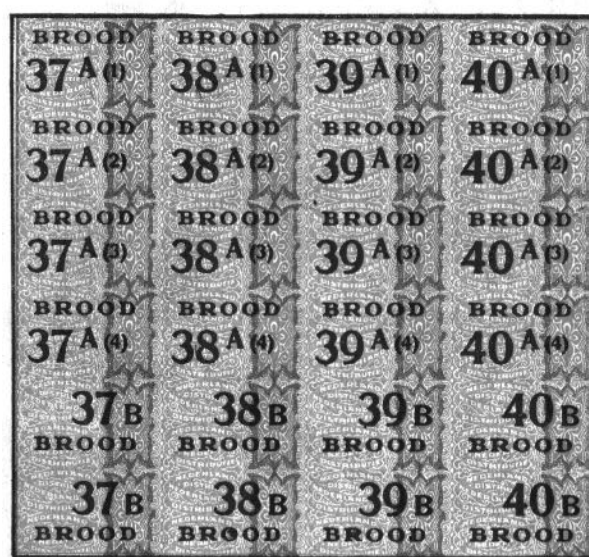
Begin vorige eeuw, dus honderd jaar geleden was er een crisis. Er was van alles te weinig, vooral voedsel voor de bevolking. Omdat er wel veel aardappelmeel was en te weinig graan, wilde de overheid 10% aardappelmeel toevoegen aan het graan om brood te bakken. Er waren al proeven genomen en men vond het brood voedzaam en wel te eten. Ook roggemeel en peulvruchtenmeel werd toegevoegd aan de tarwe. Nederlandse bakkers werden verplicht met dit meel brood te bakken. Het op voorschrift van de regering samengestelde brood werd voor het eerst in 1916 gebakken. Vanwege de Eerste Wereldoorlog waren de grondstoffen schaars en daarom was het brood ook op rantsoen.

Prent uit het tijdschrift de R.K. Boerenstand 1931.

Ook gedurende een groot deel van de Tweede Wereldoorlog werd de samenstelling van het brood door de overheid voorgeschreven, in de laatste maanden was de kwaliteit zeer slecht. Na 1945 bleef regeringsbrood (vooral wit), naast de andere broodsoorten tot ongeveer 1960 een begrip. De kwaliteit was beter dan voorheen en omdat het inlandse granen bevatte was het goedkoper.

VOEDINGSMIDDELEN **BONKAART**
10e PERIODE 1944 **KA-410**
(3 SEPTEMBER-30 SEPTEMBER) **LAND**
VOOR HOUDERS VAN INLEGVELLEN GA 401

Distributie broodbonnen uit 1944.

Broodbakkers op één locatie tot eind 1944

Gijsbert Verheijen, geboren in Gendt, heeft in 1832 een broodbakkerij aan de Leemstraat, daar waar Gert Walravens zijn pand had. Na Gijsbert neemt Willem Reijnders het bedrijf over en later zijn zoon Jan, die tot 1886 werkt met zijn zoon Willem. Antonius Ruijsbroek bakt in dat pand brood tot 1888. Dan komt Evert Verheij vanuit Pannerden naar Gendt. Evert Verheij, ook wel geschreven Verheijen, trouwt met Geertruide Baltussen, afkomstig uit Driel. Het paar vestigt zich in 1888 in de Leemstraat. Ze krijgen zes dochters en twee zonen en hebben later ook nog twee pleegkinderen. Het is een ondernemend gezin.

Naast het café Central hebben ze een grote bakkerij en een winkel waar kruidenierswaren worden verkocht. Het café is op de bovenverdieping van het pand. Ze kopen ook nog het pand naast hen waar burgemeester Crevels had gewoond. Die was op de Markt gaan wonen. Vijf maanden na de geboorte van de jongste dochter overlijdt Evert in

Links: het pand van E. Verheijen. Rechts: de Waterstaatskerk aan de Markt.

1901 op 54-jarige leeftijd. Herman Boerstal is vóór 1908 knecht bij Verheijen. Geertruide Verheijen blijft na de dood van haar man het café exploiteren.

Het café en de kruidenierswinkel maken later plaats voor een manufacturenwinkel, die in de Tweede Wereldoorlog geheel wordt vernield. Het pand is niet meer herbouwd. Na de oorlog staan jarenlang kermisattributen op het terrein en wordt erop gevoetbald door de kinderen van de tegenovergelegen school. Een van de dochters, Maria, trouwt met Jo van der Meulen, die later burgemeester van Gendt wordt.

De bakoven van Verheijen kan na de Tweede Wereldoorlog nog gebruikt worden om appelpartjes te drogen. Frans Verheijen houdt zich daarmee bezig. Mijn moeder en mijn zus hebben veel appels geschild en in partjes gesneden. Daarna werden ze in een kussensloop gedaan en moest ik naar Verheijen. Na een paar dagen kon ik de gedroogde appelpartjes weer ophalen. Deze partjes

Geertruide Verheijen met haar kinderen.

waren lekker in de pap. Frans die ongehuwd blijft en de eigenaar is, overlijdt op 25 oktober 1950 in het CWZ in Nijmegen.

Boerstal

Herman Boerstal, geboren op 25 september 1876 in Didam, komt begin 1900 naar Gendt om in de bakkerij van Verheijen de kost te verdienen. Herman leert Dora Evers kennen die

ERVEN E. VERHEIJEN GENDT

TELEF. No. 42

**Speciaal adres voor St. Nicolaas:
Boterletter, Banketletter, Gevulde
Speculaas, Marsepein, Bonbons,
Cake. Alle soorten Koekjes, vanaf
25 cent per pond.**

**Voor de a.s. Feestdagen Likeu-
ren: Tikky, Schilletje, Voorburg,
Annisette, Curaçao, Cherry-
Brandy, enz.**

ook afkomstig is uit Didam.

Dora werkt de laatste zes maanden voor hun huwelijk in Arnhem. Ze laten in 1908 een huis bouwen naast de in aanbouw zijnde nieuwe Sint Martinuskerk aan de Nijmeegsestraat.

Op 2 juli in dat jaar trouwen ze en zijn het eerste paar waarvan de huwelijksvoltrekking plaatsvindt in de nieuwe kerk. Herman begint een café, bak-

kerij en een kleine kruidenierswinkel. Daarnaast heeft hij ook nog varkens en fruit.

In de jaren die volgen worden vijf kinderen geboren: drie meisjes en twee jongens, waarvan de laatste, Hendricus, maar een dag heeft geleefd.

Johan Rensen wordt later de bakkersknecht en wordt geassisteerd door Hemmy de Jong die als dertienjarige het bakkersvak leert.

Hemmy is daarna overal inzetbaar,

Het pand van Herman Boerstal.

zowel bij Jo Aarntzen als Willem Roelofsen in Hulhuizen.

Hemmy de Jong werkt nog bij broodbakkerijen van Eldonk en Roding in Nijmegen en nog twee jaar bij Cornelissen in Wijchen. Toch kiest hij daarna voor een ander beroep, namelijk buschauffeur.

Zoon Wim trouwt met Willemien Leenders, beter bekend als Zus van het Huis te Gendt. De fruitboomgaard van Boerstal is ondertussen onteigend en bebouwd. De kruidenierswinkel wordt uitgebreid en krijgt de naam Centra. Uit het huwelijk van Wim en Zus worden twee zonen geboren: Harry en Cor. Wim Boerstal stopt met brood bakken en betreft dan het brood van Jan Roelofsen uit Hulhuizen en later van Roding uit Nijmegen. Harry Boerstal volgt zijn vader Wim op en trouwt met Henny Joosten. Ze krijgen een dochter, Anke. Twintig jaar houdt Harry de levensmiddelenzaak erbij. Daarna is de zaak grondig verbouwd en wordt de winkel een multifunctionele ruimte voor vergaderingen, koffietafels en kleine partijtjes. Veel families vieren hun bruiloften bij Boerstal (De Herberg); het wordt een traditie. Dus de 12½, 25, 40, 50 en vaak ook de 60-jarige bruiloft. Harry en Henny hebben geen opvolger en in 2013 beëindigen ze hun bedrijf.

Wim Boerstal en Johan Rensen.

Van Driel

Franciscus van Driel koopt in 1912 de bakkerij van Hermanus van der Logt aan de Leemstraat. Hermanus vertrekt naar Loosduinen. Franciscus is de vader van Carel (bakker), Jan (slager) en

Direct gevraagd een
R.K. Bakkersleerling
of GEVORDERDE
V.g.g.v.
VAN DRIEL
bakker - Gendt

Het gezin Boerstal.

Het pand van Van Driel aan de Dorpstraat.

Frans en Rie van Driel.

Frans (warenhuis). Zoon Carel van Driel drijft de bakkerij en zijn broer begint in hetzelfde pand een slagerij, maar verhuist enkele jaren later drie panden noordwaarts. Bakker Carel trouwt in 1922 met Catharina Mathijssen uit Huissen. Zijn zonen Frans en Thee worden broodventers.

Thee kiest later een ander beroep, namelijk het beheren van Land-en Bosbouwwerktuigen bij de Heidemij. Frans trouwt in 1958 met Rie Rouw en neemt de bakkerij over. Zus Van Leuven bezorgt jarenlang brood voor Frans. In 1966 stopt de bezorging.

Frans krijgt zo meer tijd om andere producten te bakken. Klanten konden nu in de winkel kiezen uit allerlei soorten brood en gebak.

Een gezegde dat ondertussen is ontstaan: Als het U beviel, het was van Van Driel. In 1987 viert de familie Van Driel het 75-jarig bestaan van de zaak en dat Frans 50 jaar in het bakkersvak zit. Bij dit

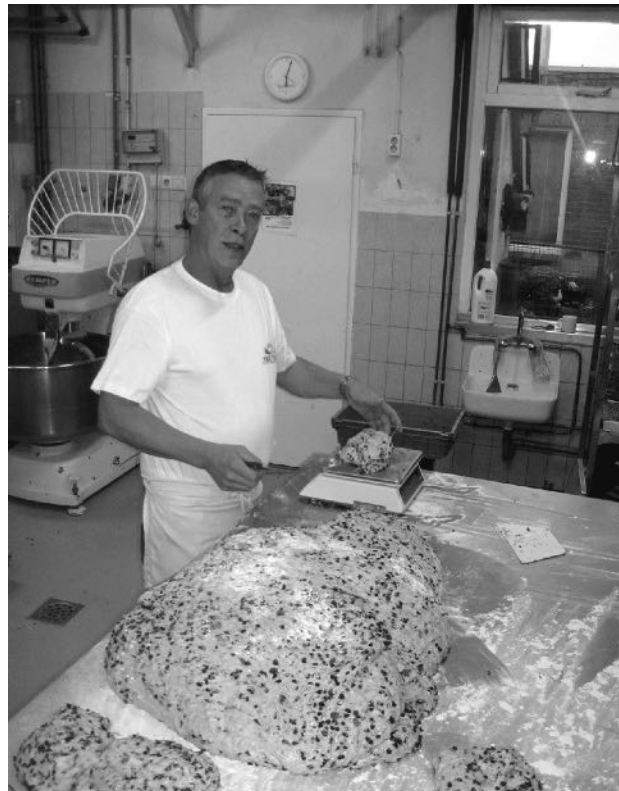

Thee van Driel als broodbezorger.

feest worden de Gendtse basisscholen betrokken en wordt een tentoonstelling georganiseerd in zaal Providentia van de door de kinderen gebakken producten. In 1988 beëindigen Frans en Rie het bakkersbedrijf. Hun brood-en banketbakkerij aan de Dorpstraat wisselt van eigenaar.

Van Beek

De uit Ede afkomstige Frans en Janneke van Beek nemen in 1988 de zaak van Van Driel over. Frans van Beek is afkomstig uit een bakkersfamilie. Zij overgrootvader begon in 1903 met een eigen bak-

Frans van Beek.

kerij en sindsdien is het bakkersvak van vader op zoon overgegaan.

Ondertussen heeft het paar een groot assortiment brood, meer dan 35 soorten. Daarnaast meer dan

Het pand van Van Beek op de oude locatie.

Janneke van Beek is tweede van rechts.

J. N. VERHEIJEN, GENDT

Leemstr. 46A

**Electr. Brood-, Koek-, Beschuit-
en Banketbakkerij**

Koloniale en Grutterswaren

**Fijne Bonbons, Biscuits, Chocolate
en Suikerwerken**

Speciaal adres voor fijne Gebakjes

**U te voldoen is wat ik tracht,
Indien U 't wenscht, ook thuis gebracht.**

Johannes Verheijen

Johannes Verheijen, geen familie van Evert Verheijen en getrouwd met Maria de Beijer, heeft rond 1930 een bakkerij en een kleine winkel aan de Dorpstraat. Dit pand wordt in de Tweede Wereldoorlog verwoest, net als het boerenbedrijf van Milder, de slagerij van Van Driel, smederij Matthijssen en de woning van Ederveen. Na de oorlog begint Johannes Verheijen nog een kruidenierswinkel in een nieuw pand. Na het overlijden van Maria in 1954 blijft Johannes met drie kinderen achter. In 1957 koopt hij het pand aan Gé en Leida Derksen. Dit paar begint met een Sparwinkel en later een dierenwinkel. De kinderen van Verheijen gaan hun eigen weg en Johannes vertrekt naar Zevenaar.

De eerste steenlegging voor de nieuwe bakkerswinkel van Verheijen na de oorlog.

Henk Klaassen

Boekbespreking

Deken Evert Huisman (1924 – 2017), oud-Gendtenaar

Overlijden

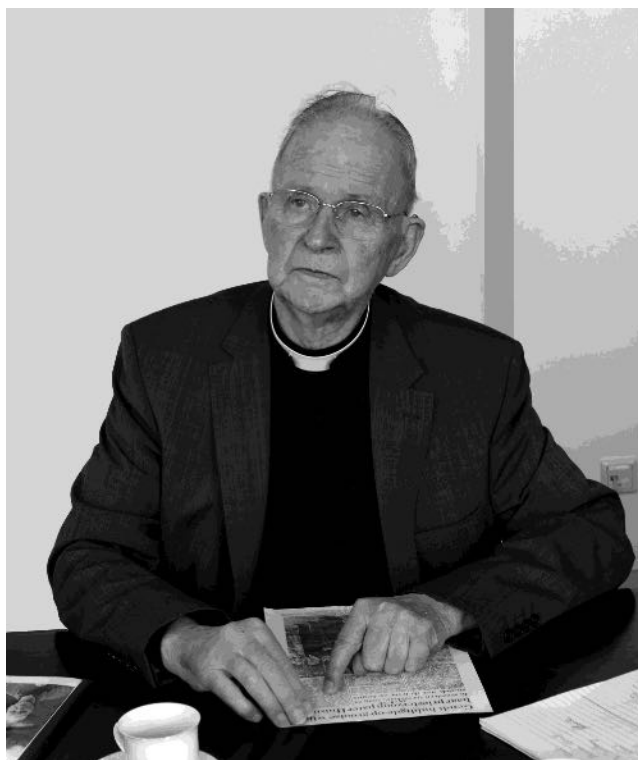
Op 16 november 2017 overleed in het Radboud-ziekenhuis in Nijmegen op 93-jarige leeftijd Everardus J.H. Huisman, emeritus-deken van Gennep. Hij stond in die plaats – en in de verre omgeving daarvan – bekend als de ‘fietsende deken’. Na een verjaardagsvisite eind september viel hij met zijn fiets en brak daarbij zijn pols. Dat weerhield hem er niet van een paar dagen later een avondmis op te dragen. In de nazit kreeg hij van burgemeester Peter de Koning de *Ganapja*, de hoogste gemeentelijke onderscheiding van Gennep voor het vele maatschappelijke werk dat hij in de Noord-Limburgse plaats gedaan heeft. Jaren daarvoor was hij al Ridder in de orde van Oranje-Nassau geworden.

Een paar dagen na de presentatie van het boek werd Huisman opgenomen in het ziekenhuis, waarschijnlijk een verlaat gevolg van zijn val.

Boek

De eigenlijke aanleiding voor de avondmis was de presentatie van een boek over het leven van Huisman. Het is geschreven door Truus Hopman uit Ottersum. Drie jaar lang heeft zij vele gesprekken met hem gevoerd. Ook bezochten zij samen een aantal plaatsen die een rol in zijn leven gespeeld hebben. Zo deden ze ook zijn geboorteplaats Gendt aan. Bij de historische kring kregen ze foto's van het oude Gendt die een plaats kregen in het boek. *Deken E. Huisman, Mijn Jawoord* zoals het boek heet, bestaat uit 63 (heel) korte hoofdstukken. Soms wel kort. Zo telt *Mijn val van het paard* elf regels. Dan denk je *‘dat stukje had ook wel bij een ander hoofdstuk gevoegd kunnen worden’*. En naarmate je verder leest wekt het, in ieder geval bij mij, enige wrevel op dat het boek een monoloog is van Evert Huisman die de schrijfster netjes opgeschreven heeft. Nergens is iets te bespeuren van verwondering over een passage, laat staan een kritische vraag.

Dit betekent niet dat het (pastorale) werk van Huisman geen grote waardering verdient, integendeel. Hij kreeg de hoogste gemeentelijke onderscheiding van Gennep en de tijd dat een bekend persoon die per definitie kreeg ligt al lang achter ons. En het feit dat tijdens zijn begrafenis het centrum van Gennep voor alle verkeer was gesloten om inwoners de gelegenheid te geven de mis bij te wonen en de rouwstoet te zien passeren, toont de waardering en het respect dat hij genoot. Vervoersmaatschappij Breng paste de busroute door

Gennep van de lijn Nijmegen – Venlo die zaterdagmiddag aan.

Jeugd

Evert, of Eef zoals hij in zijn jeugdjaren genoemd werd, was het jongste kind van Johannes Huisman en Antonia Ariëns. Hij werd geboren op 10 mei 1924 op de Zandberg waar zijn vader steenbaas was – zelf noemt hij hem bedrijfsleider. Met zijn drie broers en twee zussen groeide hij op in de Gendtse polder. Daar speelden de kinderen Huisman tussen de droogrekken, zwommen in de Waal en keken naar de voorbij varende schepen. Kerk en school bezochten de Huismannen in het centrum van het dorp. *‘Een keer per maand liet mijn vader de kerk in Gendt links liggen, en fietste naar Nijmegen om te biechten. Ik vroeg me af waarom hij daar drie kwartier fietsen voor over had. (...) Hij had gehoord dat er in de Molenstraatkerk een Jezuïet was, pater Rubens, bij wie je heel snel kon biechten. De pater had de meest drukke biechtstoel in de omgeving, en ik kwam er later achter dat pater Rubens bijna doof was.’*

In de Gendtse Martinuskerk deed Eef de Eerste Communie. Bij het samen oefenen met de kinderen van de meisjesschool hoe je de hostie moest ontvangen, maakte hij kennis met juffrouw Klöpner, het befaamde hoofd van de Mariaschool. Zij had gezien dat hij op de hostie kauwde en

kreeg daarvoor een reprimande. Hij reageerde superieur: deze oefenhostie was maar een gewoon stukje brood, niet het Lichaam van Christus; die kreeg hij pas bij de echte Eerste Communie.

Al op zijn zevende wist Evert dat hij priester wilde worden, Redemptorist. Hij was gegrepen door de enthousiaste preken die Redemptoristen hielden. Zij stonden daar om bekend. Veel parochies vroegen paters van de Congregatie van de Allerheiligste Verlosser (*Congregatio Sanctissimi Redemptoris*, afgekort C.ss.R) voor vastenpreken en het veertigurengebed. Dat leverde volle kerken op. Hun preken waren volgens een vast stramien opgebouwd. Eerst peperden zij de zondige gelovigen in dat hel en verdoemenis hen wachtten. Maar daarna kwam het goede nieuws: het bijwonen van de mis, biecht en andere vormen van boetedoening konden redding brengen.

Opleiding en werk

Op zijn dertiende ging Evert naar het kleinseminarie van het Neboklooster aan de Groesbeekseweg op de grens van Nijmegen en de Heilig Landstichting. Na een noviciaat van drie jaar begon hij in 1945 zijn priesterstudie in Wittem. Na zijn wijding werd hij op 19 augustus 1950 feestelijk in Gendt ingehaald, waar hij in de noodkerk de heilige mis opdroeg. Hij werkte onder meer als prefect op de Nebo en kapelaan in Amsterdam en Roermond. In 1973 benoemde de bisschop van Roermond hem tot pastoor in Koningsbosch, een plaats in Zuid-Limburg aan de Nederlands-Duitse grens. Vanaf 1982 was hij pastoor en deken in Gennep. Evert Huisman was priester in een turbulente tijd van de Nederlandse katholieke kerkprovincie. De geloofsbeleving van katholieken is in twee generaties fundamenteel veranderd. Hoewel Huisman in het boek niet naar voren komt als een heel progressief geestelijke, was hij wel iemand die de tekenen van de tijd begreep en daar naar handelde. Een paar voorbeelden uit het boek maken dat duidelijk. Hij beschrijft hoe hij en zijn medebroeders tijdens zijn noviciaat in de jaren veertig van de vorige eeuw soms voor de drempel van de refter (eetzaal) gingen liggen om te tonen dat ze niet meer dan stof en slijk der aarde waren. De medenovicen liepen als het ware over hen heen. (Wij vinden zoiets nu onvoorstelbaar, maar je moet zo'n gedrag kijken met de ogen van die tijd.) In de loop van de tijd veranderde zijn opvatting. Zo zorgde hij er voor dat ongedoopt gestorven baby's – afwijkend van de officiële leer van de Kerk – in gewijde grond begraven konden worden. En hij vond dat de leer van Rome geen recht deed aan het eigen geweten van de gelovigen in zaken als (homo)seksualiteit, abortus, echtscheiding en euthanasie. *'De rooms-katholieke kerk is een verouderde kerk. (...) De regels waren leidend. Ik deed wat me geleerd was. Dat doe ik niet meer.'* Dat

daarbij een zekere ijdelheid Huisman niet vreemd was, blijkt uit het feit dat de oudejaarspreek uit 2010 waarin hij deze opvattingen uitsprak (nog steeds) op YouTube te zien is.

Mijn Jawoord

Evert Huisman komt in het boek soms naar voren als een behoudende pastoor. Toch is het beeld dat na lezing van hem overblijft niet onsympathiek. Zijn uitspraak: *'de mens gaat boven de regels'* en de praktische invulling daarvan in zijn Gennepse jaren, dragen daaraan bij.

Het boek van Truus Hopman, *Deken E. Huisman, Mijn Jawoord* is in Gendt te koop bij *The Read Shop* en kost € 12,50.

Geert Visser

Nieuw boek van Herman Buurman

Sinds ons lid Herman Buurman twee jaar geleden het boek *Waardsche Klei* heeft uitgebracht, heeft hij bepaald niet stil gezeten.

Binnenkort verschijnt opnieuw een boek van zijn hand. Hoewel de titel ervan voorlopig nog geheim blijft, geldt dit in mindere mate voor de inhoud. Opnieuw worden wij geconfronteerd met sociaal maatschappelijke ontwikkelingen uit het verleden.

Het boek is een vervolg op het verhaal van *Waardsche Klei* en speelt zich af tussen de jaren 1875 en 1885. Steenbazen, bouwers en industriële grootbedrijven, zoals de Stoomvaart Maatschappij Nederland (SMN) en de Amsterdamsche Droogdok Maatschappij (ADM) domineren het verhaal, waarin overigens ook het grijze verleden, zoals de Beeldenstorm, de Nijmeegse gouden engel en een mid-

deleeuws pand met verborgen Romeinse kelder aan bod komen. Tegen dit decor vertelt Herman een verhaal over ontvoering en wraakneming, waarbij de hoofdpersonen verstrikt raken in duivelse dilemma's! Het boek is spannend geschreven en telt ruim vijfhonderd pagina's.

Maar dat Gen(d)t, Doornenburg en de Betuwe in het algemeen sterk naar voren komen, zal u niet verbazen. Dat toentertijd door technische ontwikkelingen de wereld gemakkelijker bereikbaar was geworden, blijkt doordat steden als Amsterdam, Alkmaar, Den Helder, Gouda, Batavia, Bangkok en Dhaka in het verhaal konden worden verweven.

Het boek wordt geïllustreerd door Anton Selman en is vanaf april/mei te koop bij: The Read Shop in Gendt, Boekhandel de Poort van Bemmelen in Bemmelen, Bruna Elst en de Nijmeegse boekhandelaar Dekker van de Vegt en Augustinus.

Dat wij als historische kring dit boek onder uw aandacht brengen heeft twee redenen. Ten eerste speelt het verhaal zich voor een deel af in Gen(d)t en omgeving. Ten tweede heeft Herman ons een bijdrage uit de verkoop toegezegd. Voor ons als

kring een extra motivatie dit boek onder uw aandacht te brengen.

Inschrijven op het boek kan ook bij Herman Buurman via e-mail: trend.plan@hetnet.nl
De prijs is € 23,—.

Overleden

Wegens **overlijden** hebben wij afscheid moeten nemen van ons (familie)lid:

Coby Messink-Spanbroek,
Weduwe van Theo Messink
Geboren 12 mei 1932
Overleden 17 oktober 2017

**Herman (Theodorus Hermanus)
Hoogveld,**
Echtgenoot van Ton Hoogveld-Smit
Overleden op 19 november 2017

Thé (Theodorus) Otemann,
Weduwnaar van Annie Otemann-Corman
Geboren op 23 april 1922
Overleden op 19 november 2017

Carla Sluiter-van Moerkerk,
Weduwe van Martin Sluiter
Geboren 22 november 1952
Overleden 2 december 2017

**Tino (Antonius Hermanus Thomas
Maria) Lippmann,**
Echtgenoot van Tineke Lippmann-Ibes
Geboren 27 december 1959
Overleden 24 december 2017

**Joke (Johanna Hendrika) van
Meekeren-Arends,**
Echtgenote van Cor van Meekeren
Geboren 17 december 1934
Overleden 28 december 2017

Wij hopen dat de naasten en vrienden veel troost en steun krijgen van hun omgeving.

Aanwinsten

Ontvangen van:

Mia Luub, bidprentjes

Conny Lotze, oud ijzeren strijkijzer en ouderwetse onderkleding

Leo de Beijer, twee foto's en boekje Verwoest Nederland van de overleden Annie de Beijer

Maria Nissen, drie albums met schoolfoto's Mariaschool

Helga v. Appeldoorn-van den Brink, visvergunningen F. Peters

Wim Zwartkruis, digitale foto's van afgraving plus nieuwe brug Kapelstraat

Corrie Driessen-Derksen, bidprentjes en foto's baggermaatschappij Van Hasselt

Omroep Gelderland, dvd Gendt 1949

René Joosten, via Hans Hoen HKHuessen, dvd Klassewerk 1987

Wim Otemann, twee trommels vol bidprentjes

Frank van Haaren, film sloop huizen Essenspasstraat

Stephan Sanders, onderstaande foto van het huis van zijn voorvader

in Gendt woonde. Hij moet een creatief persoon zijn geweest als wij zijn Ex Libris hiernaast zien. Hij heeft dus een aantal boeken bezeten, waarop hij zijn stempel als eigenaar wilde drukken.

Heeft dit huis inderdaad in Gendt gestaan en wanneer en hoe is het verdwenen of is het wel het huis van Van der Sande, maar in een andere plaats?

Graag meer informatie!

Kan iemand ons iets meer vertellen over dit huis en de bewoners? Het zou aan het begin van de vorige eeuw gestaan kunnen hebben op de hoek Vleumingen/Nijmeegsestraat, waar de schilder/behanger A.L. van der Sande in 1913

Schildersknecht
gevraagd, R. K., met kost en inwoning bij **A. L. VAN DER SANDE**, Gendt bij Nijmegen. (9105)

Welkom nieuwe leden

Uit Gendt, tenzij anders vermeld:

Dhr. T. de Boer
Dhr. P. Kersten
Mevr. M. van Meerendonk-Aarntzen
Dhr. J. Driessen
Dhr. P. van der Horst
Dhr. M. Visser
Dhr. G.E. Buurman

Doordat er vorig jaar een aantal leden overleden is en er enkelen opgezegd hebben, zijn we helaas weer onder de 900 uitgekomen, nl. op **884 leden**. In ons jubileumjaar, wat 2018 is, met alles wat we aan activiteiten doen, moeten we toch wel weer meer dan 900 kunnen halen.

Film Gendt 1949 van Omroep Gelderland

De film die op 9 januari 2018 bij Omroep Gelderland te zien was, heeft veel belangstelling gewekt. Veel mensen wilden hem zelf op dvd hebben, maar dat is misschien niet meer nodig nu de film te zien is via <https://www.youtube.com/watch?v=uTbShRzzSRY>. Mocht u toch een dvd ervan willen, dan kunt u deze bij ons bestellen door overmaking van € 10,- op onze bankrekening onder vermelding van uw naam en adres. (zie e-mailadres en bankrekeningnummer onder Colofon hiernaast). U krijgt bericht wanneer die klaar is en afgehaald kan worden.

De originele, veel langere film, zonder commentaar van Riet Berends en Ria Schouten en zonder geluid hebben wij ook in ons kringgebouw. Die kunt u altijd op onze openingstijden via een van onze computers bekijken.

Deze optocht in de Dorpstraat is ook te zien op de film.

Opening nieuwe locatie Oorlogsmuseum Niemandslaan

Op zaterdag 10 maart is de officiële opening van Oorlogsmuseum Niemandslaan op een nieuwe locatie. Het museum heeft voor de komende tijd een plek naast Villa Ganita, het oude gemeentehuis van Gendt, gekregen. Samen met de Historische Kring Gente, die dan echt 35 jaar bestaat, staan de deuren van het museum en de kring die dag open voor alle geïnteresseerden.

Voorheen zat Stichting Oorlogsmuseum Niemandslaan in de authentieke, doch qua ruimte beperkte kelder van de Historische Kring Gente, waar het de afgelopen jaren vele bezoekers en scholieren heeft ontvangen.

Met de verhuizing van de Kinderdagopvang in 2014 kwamen er ruimtes naast de kring vrij. Sindsdien ben ik, Robert Braam, bezig geweest om daar ruimtes te verwerven om een grotere expositie in te richten. Herhaalde malen heb ik een schriftelijk verzoek bij de gemeente ingediend en steeds werd gezegd dat het niet mogelijk was in verband met nieuwe verhuur. Maar nu is het eindelijk zover dat de ruimtes ingericht konden worden met een grote tentoonstelling over de Tweede Wereldoorlog, met verhalen en items uit de plaatselijke en regionale geschiedenis.

Op deze nieuwe locatie kunnen scholen en groepen een mooi educatief programma volgen. In dit programma wordt de lokale oorlogsgeschiedenis en de oorlogssituatie van toen en nu besproken en zal men voor dezelfde dilemma's worden gezet als mensen destijds.

‘Wist u dat er nergens in de Tweede Wereldoorlog in Europa zo lang is gevochten als in de Betuwe?’

Kom ook kijken op zaterdag 10 maart. De officiële opening vindt plaats om 12.00 uur aan de Nijmeegsestraat 19 te Gendt. De gezamenlijke opening is van 12.00 tot 16.00 uur.

Bezoekers krijgen op deze feestelijke open dag een kopje koffie of thee met wat lekkers en kunnen zien wat het Oorlogsmuseum en de historische kring allemaal te bieden hebben.

Robert Braam

Colofon:

e-mail: info@historischekringgente.nl
website: www.historischekringgente.nl
www.facebook.com/historischekringGente

Webmaster: Aad Hendriks

Redactie Ganita mare:
Yvonne de Boer-Ravestein (eindredactie)
Mia Gerrits-Bouwman
Henk Klaassen
Geert Visser

Onze redactie is te bereiken via bovenstaand e-mail adres, maar ook op de in de kolom hiernaast genoemde adressen en telefoonnummers.

Huisvesting: in Villa Ganita
Nijmeegsestraat 19, 6691 CK Gendt

Betalingen:
Hist.Kring Gente te Gendt
bank NL93 RABO 01164 26 705

Drukwerk Ganita mare:

Nieuweweg 172, 6603 BT Wijchen

ISSN: 1878-7908

Bestuur Historische Kring Gente

Voorzitter: Willem Rasing,
Bernhardstraat 22, 6691 ZM GENDT,
tel. 0481 424546

Secretaris: Yvonne de Boer-Ravestein,
Waterwolf 31, 6681 TH BEMMEL,
tel. 0481 422400

Penningmeester: Geert Witjes,
De Haspel 9, 6691 PP GENDT,
tel. 0481 422851

Foto- en knipselarchief: Riet Berends-Peters,
Baron van Gendtlaan 7, 6691 ZH GENDT,
tel. 0481 422471

Tweede Wereldoorlog en Politionele Acties Nederlands-Indië: Robert Braam,
E-mail: Rmabraam@gmail.com

Genealogie en ledenadministratie: Mia Gerrits-Bouwman,
Steenakker 11, 6691 DM GENDT,
tel. 0481 423543

Geografie (en archeologie): Gerard Janssen,
Nijverheidsweg 15, 6691 EZ GENDT,
tel. 0481 431324

Presentaties: Henk Klaassen,
v.d.Duyn van Maasdamstr. 8, 6691 CT GENDT,
tel. 0481 424253

Jaarprogramma: Ria Schouten-de Haan,
't Hof 10, 6691 HK GENDT,
tel. 0481 422781

Ons lidmaatschap loopt van januari t/m december. Het lidmaatschap van de kring kost al jarenlang € 15,- en samen met het themaboek Terugblik € 22,-. Met een cadeauabonnement maakt u iemand voor € 15,- voor een heel jaar lid. Het abonnement stopt vanzelf weer op 1 januari. Ook dit jaar krijgt een nieuw lid trouwens ons boek *Gendt tussen Kraaijenbosch en Knienepol* gratis als welkomstgeschenk.

Vanwege de herinrichting van de polder is er een koker met verhalen over de toekomst begraven. Deze koker zal over 50 jaar opgegraven worden. De documentatie over de vindplaats etc. is in bewaring gegeven aan onze historische kring. Geert Visser nam het in ontvangst van twee scholieren, Steyn Opgenoort en Rens van Zwam, die een verhaal daarvoor gemaakt hebben en de organisator van dit project, Henny Campschroer. Als we zelf het document over 50 jaar maar weer kunnen vinden....

Welkom op de maandagavond vanaf 20.00 uur en op de woensdagmorgen vanaf 09.30 uur.

Al is het alleen maar voor de koffie

Bjent zei:
Doe mien Drees mar want van Rutte vil nie veul te trekke.